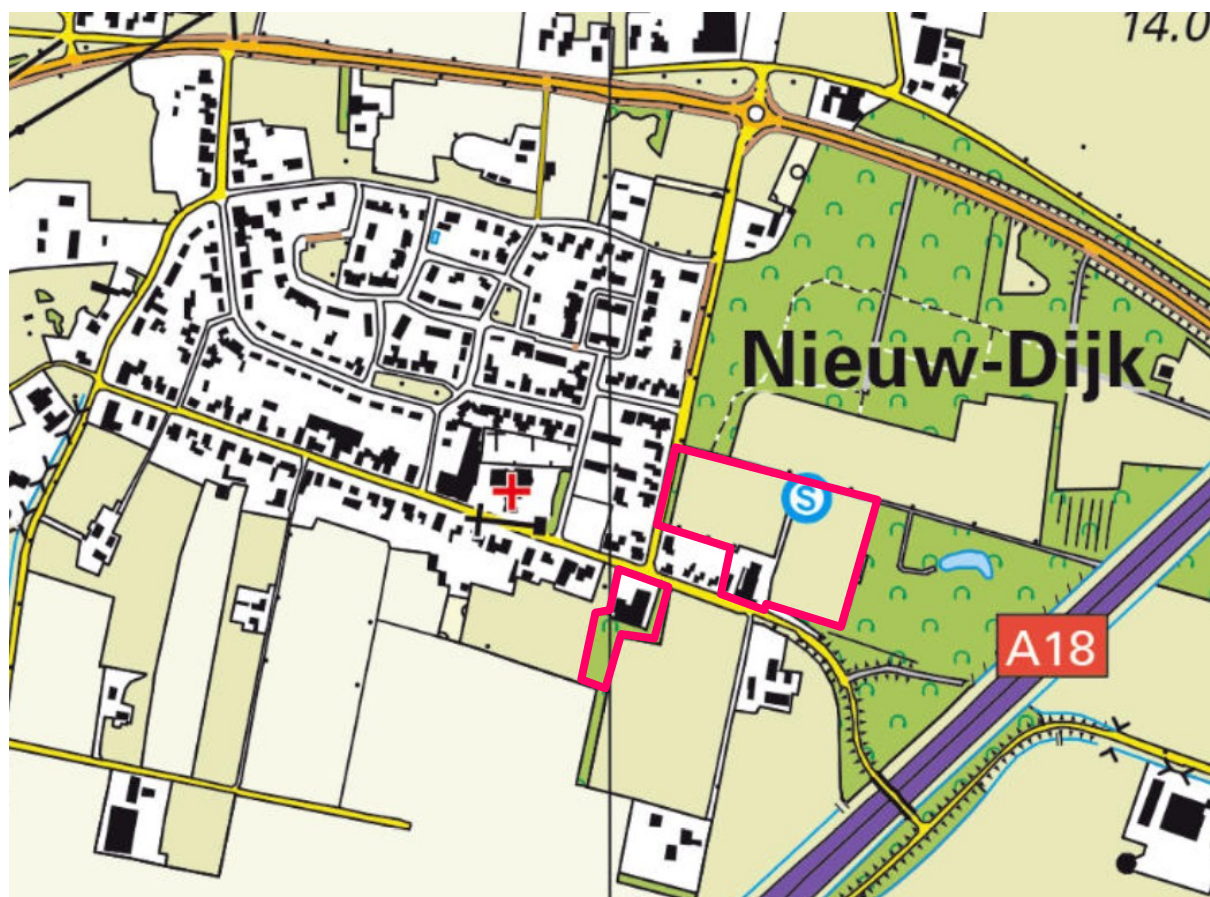

**Plan van aanpak gewone dwergvleermuis,
steenmarter en wezel
Dorpsplan Nieuw-Dijk**

Plan van aanpak gewone dwergvleermuis, steenmarter en wezel Dorpsplan Nieuw-Dijk

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam

Datum: 7 juli 2023

Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult B.V.
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E: info@foreestgroenconsult.nl
W: www.foreestgroenconsult.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	6
2	Het project	7
2.1	Plangebied	7
2.2	Locatie	8
2.3	Naam aanvrager	8
3	Werkzaamheden en planning	9
3.1	Beschrijving van de werkzaamheden	9
3.1.1	Werkwijze van de werkzaamheden	10
3.1.2	Planning van de werkzaamheden	10
4	Verbodsbepalingen	12
4.1	Gewone dwergvleermuis	12
4.2	Steenmarter	13
4.3	Wezel.....	13
5	Ecologische inventarisatie, achtergrond	15
5.1	Vleermuizen	15
5.2	Steenmarter	15
5.3	Wezel.....	15
5.4	Samengevat.....	16
6	Effecten	17
6.1	Effect werkzaamheden: kwaliteit en kwantiteit	17
6.1.1	Gewone dwergvleermuis	17
6.1.2	Steenmarter	17
6.1.3	Wezel.....	17
6.2	Effect werkzaamheden: monitoren	18
7	Maatregelen.....	19
7.1	Gewone dwergvleermuis	19
7.1.1	Fase van onderhoud.....	19
7.1.2	Preventieve maatregelen.....	19
7.1.3	Permanente voorzieningen in de spouw	21
7.2	Steenmarter	22
7.2.1	Fase van onderhoud.....	22
7.2.2	Plaatsing verblijven	22
7.2.3	Ongeschikt maken voor de steenmarter.....	24
7.2.4	Na de bouw	24
7.3	Wezel.....	24
7.3.1	Fase van onderhoud.....	24
7.3.2	Plaatsing verblijven	24
7.3.3	Inrichting buitenruimte	25
7.3.4	Ongeschikt maken voor de wezel	25
7.3.5	Na de bouw	26

8	Alternatieven.....	27
8.1	Alternatieve locatie	27
8.2	Alternatieve inrichting en werkwijze	27
8.3	Alternatieve planning.....	27
9	Gunstige staat van instandhouding.....	29
9.1	Gewone dwergvleermuis	29
9.1.1	Staat van instandhouding.....	29
9.1.2	Afbreuk gunstige staat van instandhouding	31
9.2	Steenmarter	31
9.2.1	Staat van instandhouding.....	31
9.2.2	Afbreuk gunstige staat van instandhouding	32
9.3	Wezel.....	32
9.3.1	Staat van instandhouding.....	32
9.3.2	Afbreuk gunstige staat van instandhouding	33
9.4	Zorgvuldig handelen.....	34
10	Literatuur.....	35
11	Plan van aanpak in het kort.....	36
11.1	Sporthal de Meikever: steenmarter	36
11.1.1	Voor het ongeschikt maken	36
11.1.2	Fase van de bouw.....	36
11.1.3	Na uitvoering van de bouwwerkzaamheden	36
11.2	Accommodatie de Sprinkhanen: gewone dwergvleermuis & wezel	36
11.2.1	Voor het ongeschikt maken	36
11.2.2	Fase van de bouw.....	36
11.2.3	Na uitvoering van de bouwwerkzaamheden	37
11.3	Algemeen	37
12	Werk protocol	38
12.1	Preventief	38
12.2	Na ontvangen van de ontheffing.....	38
12.2.1	1 augustus 2024 – 1 december 2024	38
12.2.2	1 september 2023 – 15 maart 2024.....	38
12.2.3	15 augustus 2024 – 15 oktober 2024.....	38
12.2.4	Tijdens de werkzaamheden	38
12.3	Na uitvoering van de werkzaamheden	38
12.4	Maatregelen algemeen	38
13	Begeleiding en communicatie	39
14	Advies	40
14.1	Intrinsieke waarde.....	40
14.2	Broedvogels.....	40
14.3	Inclusief bouwen	40
14.4	Behoud tijdelijke kasten.....	40
	Bijlage 1 artikel 3.69 bouwbesluit.....	41

Bijlage 2: Quicksan natuuronderzoek.....	42
Bijlage 3: Nader onderzoek.....	43
Bijlage 4: Nader onderzoek uitbreiding marterachtigen	44

1 INLEIDING

In opdracht van de gemeente Montferland is dit plan van aanpak opgesteld voor het waarborgen van de verblijfsmogelijkheden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), steenmarter (*Martes foina*) en wezel (*Mustela nivalis*) in en nabij de accommodatie van voetbalvereniging De Sprinkhanen en sporthal de Meikever in Nieuw-Dijk.

De basis van dit plan van aanpak wordt gevormd door het nader onderzoek:

- Quick scan natuuronderzoek Dorpsplan Nieuw-Dijk, Foreest Groen Consult BV, 30 april 2020;
- Nader onderzoek soortgroep vleermuizen Dorpsplan Nieuw-Dijk, Foreest Groen Consult BV, 18 december 2020;
- Nader onderzoek uitbreiding plangebied Smallestraat en Meikamerlaan steenmarter en wezel, Foreest Groen Consult BV, 23 mei 2023.

In het nader onderzoek is één zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis in de accommodatie van de Sprinkhanen aangetroffen en één steenmarter en één wezel op de planlocatie. Hiervoor is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk en is dit Plan van Aanpak opgesteld.

De gemeente heeft het voornemen om de bestaande voetbal accommodatie te slopen en te verplaatsen in noordelijke richting om plaats te maken voor paarkeergelegenheid. Dit gebouw wordt verplaatst naar een van de huidige voetbalvelden, hier worden ook 4 woningen gebouwd. De bestaande accommodatie is verouderd. Het hoofdveld van de voetbal club is volledig gerenoveerd, opheffen leidt tot een grote kapitaalvernietiging. Daarom is gekozen voor het verschuiven van de oude accommodatie. Sporthal de Meikever wordt gesloopt, hier worden 7 nieuwe woningen gebouwd.

De realisatie staat gepland voor de periode januari 2024 – december 2025. De tijdelijke voorzieningen zijn voorafgaand aan deze periode geplaatst.

Dit plan van aanpak is opgesteld door K. Oelemans MSc werkzaam als ecooloog bij Foreest Groen Consult BV.

2 Het project

2.1 Plangebied

Afbeelding 1: De ligging van het plangebied (rood omcirkeld): 1) Sporthal de Meikever en 2) accommodatie v.v. de Sprinkhanen met voetbalvelden (bron: topotijdreis.nl).

1. Sporthal de Meikever

De sporthal staat op gazon deels omzoomd door jong bosplantsoen met een onderbegroeiing aan struiken. De bodem is plaatselijk verwilderd met bramen, op andere plaatsen staan kruiden. In de strook is dood hout aanwezig. Voor de sporthal ligt verharding. Aan de westzijde staat het schietgebouw van de schutterij. Op dit erf bevindt zich ook het dorps huis.

2. Accommodatie v.v. De Sprinkhanen

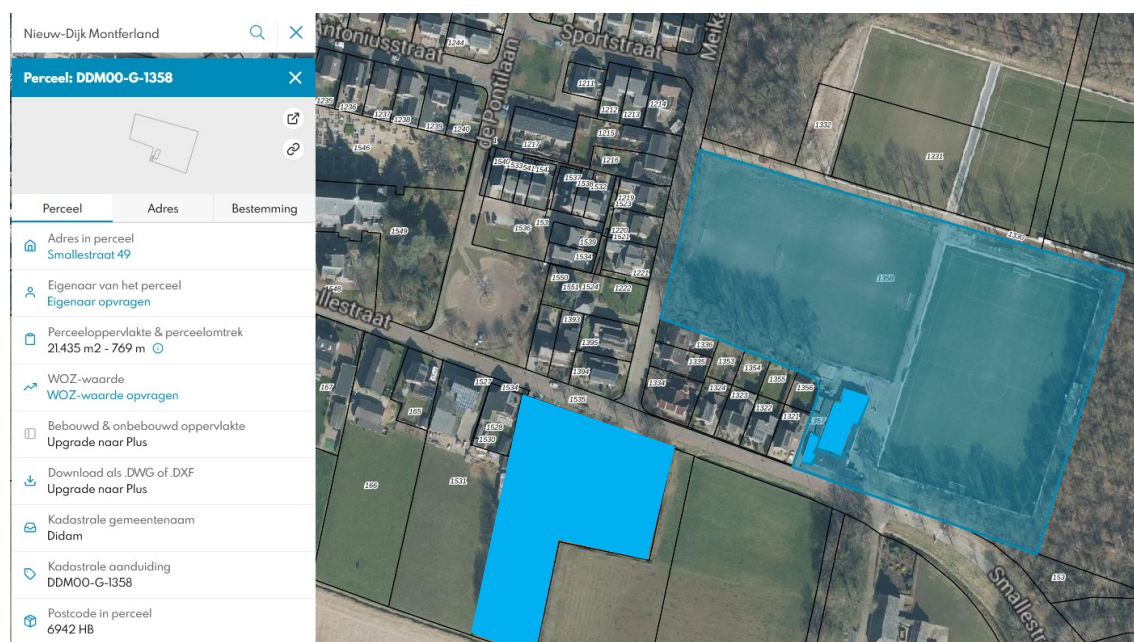
De accommodatie is laag en bevat een kantine, opslag en kleedkamers. Het terrein rondom de accommodatie is verhard. Aan de noordzijde loopt de verharding door naar een voetpad met twee grassportvelden. Dit voetpad loopt uit op een dubbele rij essen, met daarachter een 3^e en 4^e grassportveld. Dit grassportveld is met een circa 2 meter hoge aardenwal afgegrensd van het naastgelegen bos. Dit hele plangebied is omzoomd met oude bomen en bosplantsoen. Beide velden zijn voorzien van terreinverlichting.

2.2 Locatie

Het plangebied bestaat uit de accommodatie van v.v. de Sprinkhanen aan de Smallestraat 49 met aanliggende sportvelden en sporthal de Meikever met schutterij en dorpshuis aan de Smallestraat 42. De Smallestraat 49 wordt als aanduiding gebruikt.

Straat: Smallestraat 49
Postcode 6942 HD
Plaats: Didam
Gemeente; Gemeente Montferland
Provincie: Gelderland
Coördinaten: 51.9306725,6.1582568
Kadastraal bekend:

- Bij voetbalvereniging DDM00-G-1320; DDM00-G-1319; DDM00-G-1358;
- Bij sporthal Meikever DDM00-N-161; DDM00-N-1533; DDM00-N-160.

Afbeelding 2: Kadastrale kaart van het plangebied (bron: www.kadastralekaart.com).

2.3 Naam aanvrager

Gemeente Montferland
Projectleider: de heer L. Meuleman
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam
T. (0316) 291 651

3 Werkzaamheden en planning

3.1 Beschrijving van de werkzaamheden

Afbeelding 3: Concept van de huidige plannen. Op de plaats van sporthal de Meikever en de Schutterij (onder) worden in totaal 7 woningen gebouwd. Op de plaats van de huidige voetbal accommodatie (boven) komen parkeerplaatsen. De accommodatie wordt verplaatst naar het voetbalveld. Op dit veld worden ook 4 woningen gebouwd. Bron: Haalbaarheidsonderzoek dorpsaccommodaties, 2022.

Sporthal de Meikever, het dorps huis en de schutterij worden gesloopt. Op de plek van de sporthal worden 16 woningen gebouwd aan de Smallestraat. Op de plaats van de huidige voetbal accommodatie wordt parkeergelegenheid gecreëerd. Een van de voetbalvelden van v.v. de Sprinkhanen wordt opgeheven. Op dit veld worden 4 woningen gebouwd aan de Meikamerlaan en wordt de nieuwe voetbal accommodatie gebouwd. De voetbal accommodatie wordt dus in noordelijke richting verplaatst.

3.1.1 Werkwijze van de werkzaamheden

De werkzaamheden zijn onder te verdelen in twee delen: sloop en nieuwbouw bij sporthal de Meikever en sloop en nieuwbouw bij voetbal accommodatie de Sprinkhanen.

1. Sporthal de Meikever

Vooruitlopend op de realisatie zijn de nieuwe permanente verblijfplaatsen voor de steenmarter gerealiseerd. Deze blijven intact, ook nadat de werkzaamheden zijn voltooid. Ongeschikt maken van de gebouwen gebeurt na ontvangst van de ontheffing. Hierna wordt gesloopt en gestart met de nieuwbouw.

2. Accommodatie v.v. De Sprinkhanen

Vooruitlopend op de realisatie zijn de nieuwe permanente verblijfplaatsen voor de wezel gerealiseerd. Het is niet mogelijk om het nieuwe permanente leefgebied voor de wezel te realiseren voor de bouw van de nieuwe woningen. Er worden tijdelijke maatregelen genomen ten behoeve van het leefgebied: elke 10 meter worden pallets geplaatst om te schuilen en het gras wordt niet meer gemaaid per juli 2023. Dit gebied wordt met bouwhekken beschermd. Na de bouw van de woningen wordt het leefgebied permanent ingericht voor de wezel met gebruik van beplanting. Er gaat ~800 m² aan mogelijk leefgebied verloren, hiervoor wordt ~1700 m² aan hoogwaardiger leefgebied weer gerealiseerd. De permanente verblijven voor de wezel blijven intact, ook nadat de werkzaamheden zijn voltooid.

Hiernaast zijn vooruitlopend op de realisatie tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis gerealiseerd. Ongeschikt maken van de accommodatie voor de gewone dwergvleermuis gebeurt na ontvangst van de ontheffing. Hierna wordt gesloopt en gestart met de nieuwbouw. De permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis worden gerealiseerd in de spouw van de vier nieuwe woningen.

3.1.2 Planning van de werkzaamheden

Tabel 1: Planning werkzaamheden van de Gemeente Montferland

Werkzaamheden	Planning
Bouw 4 woningen Meikamerlaan	2024
Sloop voetbal accommodatie	2024
Sloop oude dorps huis en bouw 16 woningen Meikever en schutterij	2025

De planning is onder te verdelen in twee delen: sloop en nieuwbouw bij sporthal de Meikever en sloop en nieuwbouw bij voetbal accommodatie de Sprinkhanen.

1. Sporthal de Meikever

De gemeente heeft het voornemen om in 2025 de gebouwen te slopen en hier 16 woningen te bouwen. Er worden alternatieve verblijfplaatsen voor de steenmarter gerealiseerd voor 1

augustus 2024. Hierdoor kunnen de gebouwen drie maanden later, in de periode 1 augustus – 1 december 2024, ongeschikt gemaakt worden voor de steenmarter. Na het ongeschikt maken wordt gestart met de sloop en nieuwbouw.

2. Accommodatie v.v. De Sprinkhanen

De gemeente heeft het voornemen om de voetbal accommodatie te slopen eind 2024 en de huizen te bouwen aan de Meikamerlaan in 2024.

Het gras op het voetbalveld wordt vanaf 1 juli 2023 niet meer gemaaid. Elke 10 meter worden pallets geplaatst om te dienen als tijdelijke schuilplaats voor de wezel. Deze worden geplaatst in juli 2023. Hiernaast worden voor 1 augustus twee permanente verblijfplaatsen voor de wezel gerealiseerd. Het terrein waar de woningen worden gebouwd wordt ongeschikt gemaakt voor de wezel in de periode 1 september 2023 – 15 maart 2024. Hierna wordt gestart met de bouw van de woningen.

De tijdelijke verblijven voor de gewone dwergvleermuis worden geplaatst voor 15 februari 2024. De voetbal accommodatie wordt ongeschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis in de periode 15 augustus – 15 oktober 2024. Permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis worden gebouwd in de nieuwe woningen. Inpassing van het leefgebied van de wezel wordt gerealiseerd na de woningbouw.

Tabel 2: Tijdlijn van de maatregelen per locatie en welke maatregelen kunnen worden genomen met en zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming.

Locatie	Datum	Onderdeel	Start zonder ontheffing
Sporthal de Meikever	Voor 1 mei 2024	Alternatieve verblijfplaatsen steenmarter	Ja
	1 augustus – 1 december 2024	Ongeschikt maken gebouwen steenmarter	Nee
	2025	Sloop en nieuwbouw	Nee
Accommodatie v.v. De Sprinkhanen	1 juli 2023	Grasveld wordt niet meer gemaaid	Ja
	Juli 2023	Plaatsen pallets voor de wezel	Ja
	Voor 1 augustus 2023	Plaatsen permanente verblijven wezel	Ja
	1 september 2023 – 15 maart 2024	Ongeschikt maken terrein nieuwe woningen voor de wezel	Nee
	2024	Bouw nieuwe woningen met permanente voorzieningen voor gewone dwergvleermuis	Nee
	Voor 15 februari 2024	Plaatsen tijdelijke verblijven gewone dwergvleermuis	Ja
	15 augustus – 15 oktober 2024	Ongeschikt maken voetbal accommodatie voor gewone dwergvleermuis	Nee
	Eind 2024/ 2025	Bouw nieuwe voetbal accommodatie	Nee
	2024/ 2025	Leefgebied permanent geschikt maken voor de wezel. Zodra beplanting voldoende aanwezig weghalen van de pallets.	Nee

4 Verbodsbepalingen

De onderstaande tabel geeft de soort en verbodsbepalingen weer die mogelijk worden overtreden en waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 3: verbodsbepalingen en wettelijke grondslag.

Soort	Verboden Wnb	Belang
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	3.5 lid 2 Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.	3.8 5b 3° in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen	3.8 5b 3° in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
Steenmarter (<i>Martes foina</i>)	3.10 lid 1b de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen	3.10 2a in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	3.10 lid 1b de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen	3.10 2a in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;

4.1 Gewone dwergvleermuis

3.5 lid 2 Het slopen van gebouwen heeft nooit tot doel vleermuizen te verontrusten. Door dit op een zorgvuldige wijze uit te voeren worden de vleermuizen met ‘zachte’ hand uit het pand verwijderd.

3.5 lid 4 van het aantasten of vernietigen van één of meer voortplantingsplaatsen is sprake indien het gebouw niet meer toegankelijk is. De huidige accommodatie is verouderd en moet vervangen worden. Hierbij is het onvermijdelijk dat het zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis niet meer beschikbaar is. Hierdoor ontstaat een overtreding van verbodsartikel 3.5 lid 4.

Wettelijke grondslag 3.8 5b 3° Volksgezondheid, openbare veiligheid of groot algemeen belang
Vernieuwing van de huidige accommodatie is van groot openbaar belang voor de voetbal vereniging en diens leden. Het recht op sporten voor kinderen is verankerd in onze grondwet (Artikel 31, Kinderrecht). De oude accommodatie is verouderd en voldoet niet meer. Door het vertrek van vele functies uit het centrum van Nieuw-Dijk loopt de leefbaarheid van het dorp

sterk terug. Het initiatief voorziet in een nieuw dorpshart voor Nieuw-Dijk. Hierdoor wordt de verpaupering gestopt en krijgt het dorp een nieuwe toekomst. Hiernaast moet de accommodatie worden verplaatst om parkeergelegenheid te creëren voor de nieuwe woningen. Deze woningen zijn van groot algemeen belang om de woningcrisis tegen te gaan.

Voor de gewone dwergvleermuis zijn vier tijdelijke verblijven geplaatst op het plangebied en vier alternatieve permanente verblijven ingericht in de nieuwe woningen. De gewone dwergvleermuis beschikt zo tijdig over voldoende alternatieve verblijfplaatsen. De groene omgeving en de vliegroute blijven zo veel mogelijk intact. Hierdoor zijn er geen permanente negatieve gevolgen voor de gewone dwergvleermuis aanwezig.

4.2 Steenmarter

Artikel 3.10 lid 1b Bij de sloop van de accommodatie verdwijnt mogelijk een vaste verblijfplaats van de steenmarter. Hierdoor ontstaat een overtreding van verbodsartikel 3.10 lid 1b.

Wettelijke grondslag 3.10 2a In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Het Dorpsplan van Nieuw-Dijk valt onder ruimtelijke ontwikkeling van gebieden of kleinschalige bouwactiviteiten. De sloop en herbouw van de sporthal de Meikever en de bouw van de nieuwe woningen vallen onder kleine bouwactiviteiten. Deze zijn van maatschappelijk belang voor het voortzetten van woonvoorziening. Door het vertrek van vele functies uit het centrum van Nieuw-Dijk loopt de leefbaarheid van het dorp sterk terug. Het initiatief voorziet in een nieuw dorpshart voor Nieuw-Dijk. Hierdoor wordt de verpaupering gestopt en krijgt het dorp een nieuwe toekomst.

Voor de steenmarter zijn twee alternatieve verblijven ingericht. De groene omgeving blijft op de planlocatie zo veel mogelijk intact. Rondom de nieuwe woningen zal de steenmarter voldoende voedsel vinden. De nieuwe verblijven worden geplaatst in delen van de vegetatie die intact blijven tijdens en na de werkzaamheden. Deze verblijven zijn drie maanden voor het ongeschikt maken van de gebouwen aanwezig. Hierdoor heeft de steenmarter geruime tijd gehad om aan de locatie te wennen. Hierdoor zijn er geen permanente negatieve gevolgen voor de functionaliteit van dit gebied voor de steenmarter aanwezig.

4.3 Wezel

Artikel 3.10 lid 1b Bij de sloop van de accommodatie en bouw van huizen verdwijnt mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats van de wezel. Hierdoor ontstaat een overtreding van verbodsartikel 3.10 lid 1b.

Wettelijke grondslag 3.10 2a In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Het Dorpsplan van Nieuw-Dijk valt onder ruimtelijke ontwikkeling van gebieden of kleinschalige bouwactiviteiten. De sloop en herbouw van de sport accommodatie en de bouw van de nieuwe woningen vallen onder kleine bouwactiviteiten. Deze zijn van maatschappelijk belang voor het voortzetten van sport en woonvoorziening. Door het vertrek van vele functies uit het centrum van Nieuw-Dijk loopt de leefbaarheid van het dorp sterk terug. Het initiatief voorziet in een nieuw dorpshart voor Nieuw-Dijk. Hierdoor wordt de verpaupering gestopt en krijgt het dorp een nieuwe toekomst.

Voor de wezel zijn twee alternatieve verblijven ingericht. De groene omgeving blijft op de planlocatie zo veel mogelijk intact. Hiernaast zal het functioneel leefgebied worden gecompenseerd. Er gaat ~800 m² verloren, hiervoor wordt ~1700 m² aan hoogwaardiger gebied gecompenseerd met gebruik van heggen, bomen en hoge vegetatie. Deze buitenruimte vormt een verbinding naar het noordelijk gelegen bos. De nieuwe verblijven zijn drie maanden voor het ongeschikt maken van het terrein aanwezig. Hierdoor heeft de wezel geruime tijd gehad om aan de locatie te wennen. Hierdoor zijn er geen permanente negatieve gevolgen voor de functionaliteit van dit gebied voor de wezel aanwezig.

5 Ecologische inventarisatie, achtergrond

In 2020 is gestart met een quickscan natuuronderzoek. Op basis van de resultaten van de quickscan is het nader onderzoek uitgevoerd. Later is dit nader onderzoek uitgebreid met onderzoek naar de steenmarter en wezel. Een samenvatting van het nader onderzoek is hieronder weergegeven. De volledige quickscan en nader onderzoeken staan in bijlage 2-4.

5.1 Vleermuizen

1. Sporthal de Meikever

Er zijn geen verblijven aangetroffen, enkel één foeragerende gewone dwergvleermuis.

2. Accommodatie v.v. De Sprinkhanen

In de accommodatie bevindt zich een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis. Hiernaast foerageerden de laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis bij de bomen naast het sportveld.

Hiernaast is één vliegrouete van de laatvlieger aangetroffen vanaf de kerk in oostelijke richting langs de rij bomen. Deze laan blijft behouden, de Wet natuurbescherming wordt betreft vliegroueten niet overtreden.

Er zijn geen verblijven aangetroffen bij de sporthal, hier is geen overtreding van de Wet natuurbescherming betreft vaste rust- en verblijfplaatsen. Het slopen van accommodatie de Sprinkhanen leidt tot een overtreding van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze accommodatie is noodzakelijk.

5.2 Steenmarter

Bij sporthal de Meikever (gebied 1) is een jonge steenmarter aangetroffen, hiernaast is op de wildcamera een steenmarter aangetroffen in het bosje achter de sporthal. Dit duidt op het territorium van één vrouwelijke steenmarter. De takhoutril nabij de sporthal moet worden aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter. Een verblijfplaats in de gebouwen kan niet worden uitgesloten. Voor deze vaste rust- en verblijfplaats is een ontheffing van de Wet natuurbescherming bij de Meikever noodzakelijk.

5.3 Wezel

Bij de struikrover op het voetbalveld (gebied 2) is één wezel aangetroffen, in de bosjes naast het voetbalveld. Deze heeft mogelijk een verblijfplaats op het terrein. De beplanting aan de Meikamerlaan is functioneel leefgebied van de wezel en/ of een vaste verblijfplaats. De aanwezige holen van de rosse woelmuis en bosmuis kunnen door de wezel worden gebruikt. Voor deze potentiële vaste rust- en verblijfplaats en het verstoren van het leefgebied is een ontheffing van de Wet natuurbescherming bij accommodatie De Sprinkhanen noodzakelijk.

5.4 Samengevat

Voor de vaste rust- en verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in de accommodatie, de aanwezige steenmarter en wezel dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Tabel 4: Samenvatting resultaten nader onderzoek waar een ontheffing van de Wet Natuurbescherming voor wordt aangevraagd.

Soort	Aantal verblijven	Functioneel essentieel leefgebied
Gewone dwergvleermuis	1 zomerverblijf	0
Steenmarter	1	0
Wezel	1	1

6 Effecten

6.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit en kwantiteit

6.1.1 Gewone dwergvleermuis

Door de sloop van de accommodatie gaat één klein zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis verloren. Door het realiseren van nieuwe tijdelijke en permanente verblijfplaatsen conform het kennisdocument gewone dwergvleermuis van BIJ12 heeft de gewone dwergvleermuis, voor, tijdens en na de renovatie beschikking over voldoende plaatsen waar de soort kan verblijven.

Voor deze vaste verblijfplaats zijn 4 tijdelijke vleermuiskasten geplaatst. Deze tijdelijke kasten zijn geplaatst voor 15 februari 2024. De huidige verblijfplaats in de accommodatie wordt in de periode 15 augustus – 15 oktober 2024 ongeschikt gemaakt. Er worden in totaal 4 permanente vleermuisverblijven gerealiseerd in de spouw van de nieuwe woningen.

6.1.2 Steenmarter

Door de werkzaamheden gaat één potentiële rustplaats van de steenmarter verloren. Dit is één van de ca 10-20 verblijfplaatsen die een steenmarter normaliter in zijn territorium heeft. De gebouwen worden ongeschikt gemaakt in de periode 1 augustus – 1 december 2024. Er worden twee alternatieve verblijfplaatsen geplaatst, minimaal 3 maanden voor het ongeschikt maken van de accommodatie. Hierdoor heeft de steenmarter voor, tijdens en na de werkzaamheden de beschikking over voldoende plaatsen waar de soort kan verblijven. Het effect van het (tijdelijk) verdwijnen van een deel van de buitenruimte is dusdanig gering dat hier geen essentieel leefgebied door verloren gaat. Na de woningbouw kan de steenmarter de buitenruimte weer gebruiken.

6.1.3 Wezel

Door de werkzaamheden gaat één potentiële rustplaats en foerageergebied van de wezel verloren. Het leefgebied van de wezel is 1-25 hectare groot. De wezel maakt gebruik van dekking biedende structuren, ze zullen zich niet verder dan enkele meters uit de dekking van vegetatie bevinden (Handreiking marterachtigen, 2017). Bij de bouw van de woningen wordt ~800m² huidig habitat verstoord.

Vanaf 1 juli 2023 wordt het grasveld van de voetbal niet meer gemaaid. In juli 2023 worden pallets geplaatst, waar de wezel zich onder kan verschuilen en er worden 2 permanente verblijfplaatsen geplaatst voor 1 augustus 2023. Na de bouwwerkzaamheden wordt het terrein permanent geschikt gemaakt voor de wezel. Met gebruik van heggen, bomen en hoge vegetatie wordt ~1700 m² aan hoogwaardiger gebied gecompenseerd. Dit gebied zal van betere kwaliteit zijn dan de 800 m² die wordt verstoord. Het compensatie gebied ligt verder van de weg, en er wordt meer beschutting gecreëerd. Gezien de begroeiing enige tijd kan duren, worden de pallets verwijderd zodra deze begroeiing schuilmogelijkheid biedt aan de wezel. Hierdoor heeft de wezel voor, tijdens en na de werkzaamheden de beschikking over voldoende verblijfplaatsen en foerageergebied.

6.2 Effect werkzaamheden: monitoren

Van de werkzaamheden wordt een logboek bijgehouden door een ecologisch deskundige op het gebied van de steenmarter.

Als deskundige zal optreden:

Opdrachtnemer: Foreest Groen Consult

Namens opdrachtnemer: ir. M.W.P. Ariëns

Telefoonnummer: 0650227053 of 0314642221

E-mail: info@foreestgroenconsult.nl

7 Maatregelen

Tabel 5: overzicht maatregelen en effecten.

Soort	Vermijden gevoelige perioden	Tijdelijke mitigatie	Ongeschikt maken	Permanente mitigatie
Gewone dwergvleermuis	De werkzaamheden worden in de minst kwetsbare periode uitgevoerd	Plaatsen van 4 tijdelijke platte kasten	15 augustus – 15 oktober 2024	4 vleermuisverblijven in de kopse gevels van de nieuwe woningen
Steenmarter	De werkzaamheden worden in de minst kwetsbare periode uitgevoerd	n.v.t. direct plaatsen permanente verblijven	1 augustus – 1 december 2024	Aanbrengen van 2 verblijven in de beplanting die blijft behouden
Wezel	De werkzaamheden worden in de minst kwetsbare periode uitgevoerd	Direct plaatsen permanente verblijven. Voor tijdelijk leefgebied plaatsen van pallets.	1 september 2023 – 15 maart 2024	Aanbrengen van 2 verblijven in de beplanting die blijft behouden en realiseren 800m ² aan leefgebied

7.1 Gewone dwergvleermuis

7.1.1 Fase van onderhoud

- Plaatsen tijdelijke Schwegler 3FF vleermuiskasten op omringende bomen voor 15 februari 2024;
- Ongeschikt maken van het huidige zomerverblijf gewone dwergvleermuis na ontvangst van de ontheffing in de periode 15 augustus – 15 oktober 2024;
- Controle op aanwezigheid van vleermuizen 5 dagen na het ongeschikt maken;
- Afgeven natuurvrijverklaring;
- Na natuurvrijverklaring start sloop;
- Realisatie 4 nieuwe permanente verblijven in de nieuwe woningen;
- Vastleggen bevindingen in het logboek.

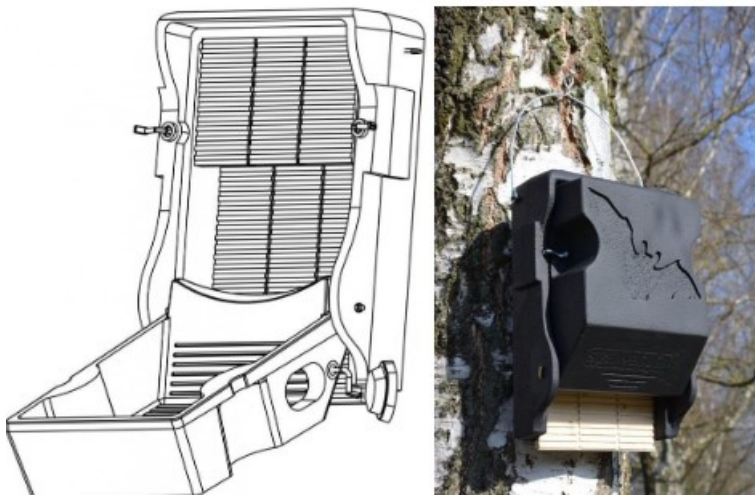
7.1.2 Preventieve maatregelen

- Voor het zomerverblijf zijn rondom de accommodatie 4 tijdelijke kasten geplaatst;
- Na ontvangst van de ontheffing wordt de accommodatie in de periode 15 augustus – 15 oktober ongeschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis, door plaatsen van exclusion flaps op de in- en uitvlieg openingen. Openingen worden afgedicht met schuimband en elke 2 meter komt een exclusion flap. Individuele openingen krijgen altijd een exclusion flap.

SCHWEGLER 3FF vleermuiskast

De grote platte vleermuiskast combineert een spleetverblijf met grotere hangruimte. In de kast is wisseling tussen ruimten mogelijk. De kasten bieden voldoende plaats voor grote groepen vrouwtjes en kraamverblijven. De 3FF is zelfreinigend. Het ontwerp van de invlieggeluf vermijdt overmatig lichtinval en trek en maakt veilige toegang voor zwangere dieren mogelijk.

Deze kasten worden geplaatst op een boom van minimaal 4 meter hoogte, met twee kasten aan tegenoverliggende zijde van deze boom. Als de aanwezige bomen niet groot genoeg zijn, worden ze geplaatst op een paal van 4 meter hoogte.

Afbeelding 4: SCHWEGLER vleermuiskast 3FF (bron: www.waveka.nl)

De locaties van deze tijdelijke verblijfplaatsen zijn ook weergegeven in onderstaande afbeelding.

Afbeelding 5: de locaties van de 4 tijdelijke 3FF vleermuiskasten op omliggende volwassen bomen die behouden blijven (geel blok). Elk blok geeft een boom met 2 kasten aan tegenoverliggende zijden van deze boom. De locatie van de gewone dwergvleermuis (gele ster) is ook weergegeven.

7.1.3 Permanente voorzieningen in de spouw

De permanente voorzieningen worden gerealiseerd in de gevels van de nieuwe woningen. De luchtspouw tussen de buitenmuur en isolatielaag wordt minimaal 3 cm dik uitgevoerd. Tussen de buitenmuur en de isolatielaag wordt, strak op de isolatielaag, een fijn kunststof gaas aangebracht. Dit gaas fungeert als griplaag. Op elke woning wordt een vlak van 2 x 2 meter geschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis. Per vlak worden halverwege het vlak twee openingen aangebracht met de hulp van open stootvoegen van 2 cm breed en 5 cm hoog. De invliegopeningen liggen boven de 3 meter hoogte. De luchtdichting die noodzakelijk is voor een energiezuinige woning wordt gerealiseerd achter de griplaag voor de vleermuizen, aan de binnenzijde.

Het gaas dat gebruik gaat worden als griplaag is:

- TOP7EVEN PP5230 kunststof gaas (25m/1m) of
- TOP7EVEN PE5016 kunststof gaas (25m/0.5m)
- <https://www.topzeven.com/product/pp-gaas-5230-rol-25-x-1m/>
- <https://www.topzeven.com/product/pe-gaas-5016-rol-25-x-0-5m/>

Dit type is vermeld in de: "MITIGATIECATALOGUS GEBOUWBEWONENDE SOORTEN

Leidraad natuur inclusief versterken, bouwen, renoveren en verduurzamen Centrum Veilig Wonen"

In onderstaande afbeelding zijn de locaties van deze maatregel weergegeven.

Afbeelding 6: Locaties permanente vleermuisverblijven in de spouwmuren met gripgaas (blauw) (Bron afbeelding: Haalbaarheidsonderzoek dorpsaccomodaties, 2022).

7.2 Steenmarter

7.2.1 Fase van onderhoud

- Plaatsen van 2 permanente steenmarterverblijven in delen van de vegetatie die behouden blijft voor 1 mei 2024;
- 1 augustus – 1 december 2024 ongeschikt maken van de gebouwen.

7.2.2 Plaatsing verblijven

De 2 steenmarter verblijven dienen geplaatst te worden in beplanting die aanwezig is voor de werkzaamheden en behouden blijft. Als verblijf wordt het type ZK EM 01 Egel- en marterkast van Vivara Pro toegepast. Deze worden verankerd met stalen pinnen in de grond. Deze verblijven dienen voor de sloop van de gebouwen geplaatst te worden in dicht begroeide vegetatie. Tijdens de werkzaamheden worden hekken om deze verblijven geplaatst, zodat de steenmarter wel kan passeren maar de verblijfplaats niet verstoord kan worden.

De verblijven blijven na de werkzaamheden staan. Dit zijn permanente voorzieningen. Door de positie in de vegetatie staan deze verblijven goed gepositioneerd en lopen ze geen gevaar bij de bouwwerkzaamheden.

De onderstaande afbeelding geeft een voorstel voor de locaties van de te plaatsen steenmarterverblijven.

Afbeelding 7: Locaties van de permanente steenmarterverblijven (oranje), weergegeven in de huidige situatie (boven) en toekomstige situatie (onder). De verblijven blijven op dezelfde plaats, er is gelet op aanwezigheid van vegetatie in beide situaties (Bron afbeelding: Haalbaarheidsonderzoek dorpsaccomodaties, 2022).

7.2.3 Ongeschikt maken voor de steenmarter

Een verblijf in de gebouwen kan niet worden uitgesloten. Het ongeschikt maken gebeurt in de periode 1 augustus – 1 december door:

- Het verwijderen van de panelen tussen ramen;
- Het verwijderen van eventuele beplanting;
- Het verwijderen van alle objecten die tegen het gebouw aan staan;
- Het onmogelijk maken voor de steenmarter om binnen te komen;
- Pannen, gevelbekleding en verlaagde plafonds worden handmatig verwijderd zodat het dier geen afgesloten plek meer vindt en merkt dat de plek wordt verstoord;
- Controle op aanwezigheid van de steenmarter door ecooloog 2 dagen na het ongeschikt maken;
- Afgeven natuurvrijverklaring;
- Vastleggen bevindingen in het logboek;
- Direct na deze 2 dagen start met de sloop (om terugkomst steenmarter te voorkomen).

7.2.4 Na de bouw

Na de bouw blijven de twee verblijven voor de steenmarter staan. Het groen en de verblijven worden beheerd door de gemeente. De verblijven dienen goed ingepakt te zijn door vegetatie. Gaan er bomen of struiken rondom de verblijven dood, dan moeten deze opnieuw worden ingeboet.

Er gaat geen essentieel foerageergebied van de steenmarter verloren, gezien het meeste groen behouden blijft en de steenmarter goed kan foerageren rondom bebouwing.

7.3 Wezel

7.3.1 Fase van onderhoud

- Vanaf 1 juli 2023 het voetbal grasveld niet meer maaien;
- In juli 2023 plaatsing van de pallets op 10 meter afstand en plaatsing van de permanente verblijven;
- Het leefgebied van de wezel is beschermd met bouwhekken, om verstoring tijdens de bouw te voorkomen;
- 1 september 2023 – 15 maart 2024 ongeschikt maken van het terrein van de nieuwe woningbouw voor de steenmarter;
- 2024/ begin 2025 leefgebied permanent geschikt maken voor de wezel.

7.3.2 Plaatsing verblijven

De 2 marterhopen worden geplaatst in het gebied waarin wordt gecompenseerd (zie onderstaande afbeelding). Een marterhoop is een takkenril met holte. De basis wordt gevormd door een standaard pallet. Onder deze pallet wordt dun materiaal zoals stro, takjes, riet, gras of droog blad aangebracht. Aan weerszijden worden op 50 cm uit elkaar kastanje houten palen geplaatst met een lengte van 160 cm en een diameter van 90-100 cm. De eerste laag takken wordt haaks geplaatst op de lengte van de ril, daarna tussen de palen doorstapelen. Na het aanbrengen van de takken worden de takken kruislings met elkaar verbonden met een dikke draad. De takhoutstapel wordt jaarlijks aangevuld met hout zodat deze intact blijft. Eén stapel is minimaal 3 meter lang, 2 meter breed en 1 meter hoog (Bron: Bouwens, Handreiking kleine marters, 2017).

7.3.3 Inrichting buitenruimte

Het foerageergebied van de wezel dient voldoende dekking te hebben in de vorm van bosjes en hagen (Handreiking marterachtigen, 2017). Door de plannen wordt $\sim 800 \text{ m}^2$ aan mogelijk leefgebied verstoord. In de plannen is het aanbrengen van groen opgenomen. Dit groen zal zodanig worden ingericht dat dit gunstig is voor de wezel. Hierdoor wordt $\sim 1700 \text{ m}^2$ leefgebied geschikt gemaakt voor de wezel. Langs de grenzen van deze buitenruimte worden inheemse hagen geplant. Voorgesteld wordt om hier een mix aan inheemse heggen te plaatsen, zoals: gele kornoelje, beuk, wilde liguster en gewone hulst en deze in gelijke aantallen te plaatsen in groepen van 4-5 planten per soort. Door deze als dubbele rij te planten bedraagt de dichtheid 6 planten per m^2 . Aan de binnenzijde van deze hagen worden bomen geplant in combinatie met een hoge grasland vegetatie. Dit nieuwe leefgebied is van hoogwaardigere kwaliteit dan het deel dat wordt verstoord.

Afbeelding 8: Compensatie leefgebied en locatie van marterhopen voor de wezel. In rood het stuk van het leefgebied dat wordt verstoord ($\sim 800 \text{ m}^2$). In blauw de locatie van de haag, aan de binnenzijde van deze haag worden bomen geplant en een hoge grasland vegetatie gecreëerd ($\sim 1700 \text{ m}^2$). De locaties van de marterhopen zijn in blauw weergegeven (Bron afbeelding: Haalbaarheidsonderzoek dorpsaccommodaties, 2022).

7.3.4 Ongeschikt maken voor de wezel

Een verblijf op de plek van de huidige woningen kan niet worden uitgesloten. Het ongeschikt maken gebeurt in de periode 1 september 2023 – 15 maart 2024 door:

- Verwijderen opgaande begroeiing op locatie huizenbouw (begroeiing gras nieuw leefgebied wordt lang gehouden). Eerst hoog maaien en snoeien op 10-15 cm boven het maaiveld en het maaisel direct af te voeren, waarbij één kant op wordt gemaaid

(van west naar oost). Na vijf dagen de rest maaien dan wel het verwijderen van de stobben;

- Verwijderen mogelijke rustplaatsen (gaten en holen, houtstapels, mollen nesten, takkenrillen, stapels steen en puin);
- Vegetatie kort houden of om ploegen.

7.3.5 Na de bouw

Na de bouw blijven de twee verblijven voor de wezel staan. Het groen en de verblijven worden beheerd door de gemeente. De takkenhopen worden jaarlijks aangevuld met hout zodat deze intact blijven en zijn grootte van minimaal 3 meter lang, 2 meter breed en 1 meter hoog behouden.

8 Alternatieven

8.1 Alternatieve locatie

De verblijfplaats van de vleermuis zit in de bestaande accommodatie van de voetbalvereniging de Sprinkhanen. Alternatieve locaties zijn niet voorhanden. Het gebouw is sterk verouderd en niet meer te hergebruiken. Bij de sloop is vernietiging van het vleermuis verblijf niet te voorkomen.

De verblijfplaats van de steenmarter bevindt zich mogelijk in sporthal de Meikever. De sporthal is sterk verouderd en niet meer te hergebruiken. Bij de sloop is vernietiging van het huidige verblijf niet te voorkomen.

Voor de locatie van de woningbouw zijn geen alternatieven voorhanden waarbij het leefgebied van de wezel niet wordt verstoord. Het hoofdveld van de voetbal club is volledig gerenoveerd, opheffen leidt tot een grote kapitaalvernietiging. Hiernaast is bouwen buiten de rode contouren niet langer toegestaan. Bij de bouw op het huidige voetbalveld is niet te voorkomen dat een deel van het leefgebied van de wezel wordt verstoord.

8.2 Alternatieve inrichting en werkwijze

De accommodatie van de Sprinkhanen en de Meikever zijn onderdeel van het totale Dorpsplan. Dit is een legpuzzel die in elkaar grijpt. De sporthal en accommodatie van de Sprinkhanen zijn sterk verouderd en niet meer te hergebruiken. De voetbalvereniging is echter een vitale vereniging die van groot belang is voor het dorp. De accommodatie moet dringend worden vernieuwd. Het Dorpsplan is zo opgesteld dat het dorp weer een vitale uitstraling krijgt en dat de verpauperende gebouwen verdwijnen en worden vervangen door nieuwe woningen. Bij de werkzaamheden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het behoud van en creëren van nieuwe groene ruimte.

Ter vervanging van het huidige vleermuis verblijf, steenmarter verblijf en leefgebied van de wezel zijn respectievelijk vier nieuwe vleermuisverblijven, twee steenmarter verblijven en nieuw leefgebied voor de wezel met twee nieuwe verblijven aangelegd. Hiernaast is bij de inrichting gekozen voor grondgebonden woningen met tuin. Dit is gunstiger voor de steenmarter en wezel dan hoog stedelijke woningbouw met appartementen complexen. De inrichting is hierdoor geoptimaliseerd voor de gewone dwergvleermuis, steenmarter en wezel.

8.3 Alternatieve planning

De planning is gericht op het werken buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis, steenmarter en wezel.

Sporthal de Meikever

Door de verblijven voor de steenmarter voor 1 mei te plaatsen, kunnen de gebouwen ongeschikt worden gemaakt in het najaar van 2024. Hierdoor kan na het ongeschikt maken worden begonnen met de sloop en nieuwbouw. Een alternatieve gunstigere planning voor de steenmarter is niet mogelijk.

Bouw nieuwe woningen

Door het tijdig stoppen met maaien, plaatsen van pallets en de permanente verblijven heeft de wezel voldoende tijd om te wennen aan de nieuwe omstandigheden. Hierdoor kan eind 2023 worden begonnen met het ongeschikt maken van het terrein voor de wezel. Hierna kan begin 2024 worden gestart met de bouw van de nieuwe woningen. Na voltooiing van de werkzaamheden wordt het gebied permanent geschikt gemaakt voor de wezel. Een alternatieve gunstigere planning voor de wezel is niet mogelijk.

Accommodatie v.v. De Sprinkhanen

Door het tijdig plaatsen van de tijdelijke verblijven voor de gewone dwergvleermuis, voor 15 februari 2024, heeft de gewone dwergvleermuis voldoende tijd om te wennen aan de nieuwe omstandigheden. Hierdoor kan eind 2024 worden gestart met het ongeschikt maken van de voetbal accommodatie, en kan eind 2024 of begin 2025 worden gestart met de bouw van de nieuwe accommodatie. Een alternatieve gunstigere planning voor de gewone dwergvleermuis is niet mogelijk.

9 Gunstige staat van instandhouding

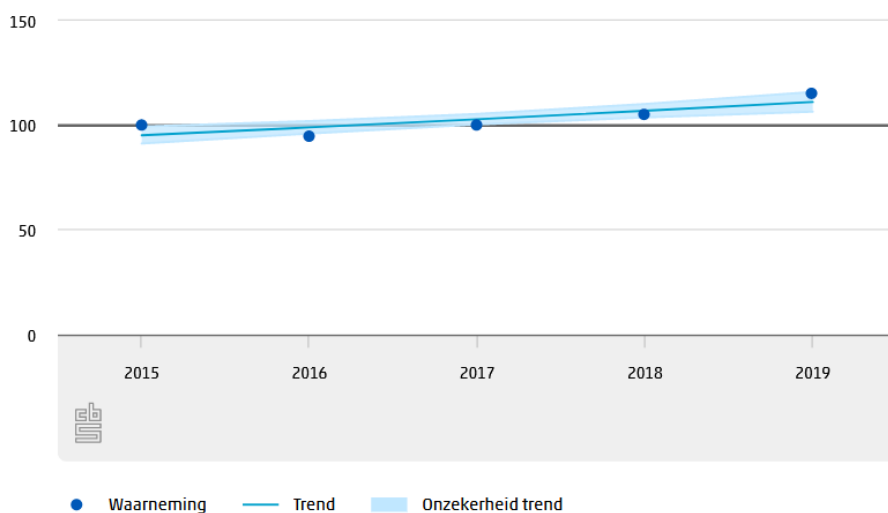
9.1 Gewone dwergvleermuis

9.1.1 Staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort van Nederland. De gewone dwergvleermuis neemt matige toe in aantallen (CBS, Zoogdierverseniging, 2020). In beoordeling van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Gelderland is de staat van instandhouding als gunstig aangegeven.

Gewone dwergvleermuis

(2015=100)

Bron: NEM (CBS, Zoogdierverseniging)

Afbeelding 9: trend van de gewone dwergvleermuis in Nederland (bron: CBS, Zoogdierverseniging)

Beoordeling landelijke staat van instandhouding gewone dwergvleermuis

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Populatieomvang	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Verspreidingsgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Toekomstperspectief	Ongunstig – ontoereikend (gunstig indien voldoende mitigerende maatregelen worden genomen)	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Ongunstig – ontoereikend (gunstig indien voldoende mitigerende maatregelen worden genomen)	Stabiel	Wordt gehaald

Beoordeling staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Gelderland

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Aandeel Gelderland in landelijke populatie	Min of meer evenredig		
Populatieomvang	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Verspreidingsgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Toekomstperspectief	Ongunstig – ontoereikend (gunstig indien voldoende mitigerende maatregelen worden genomen)	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Ongunstig – ontoereikend (gunstig indien voldoende mitigerende maatregelen worden genomen)	Stabiel	Wordt gehaald

Afbeelding 10: beoordeling van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Nederland (boven) en Gelderland (onder). (bron: Arcadis: “De staat van instandhouding, factsheets voor 25 soorten in Gelderland”(PS2018-372)

Legend: FV Favourable XX Unknown U1 Unfavourable-Inadequate U2 Unfavourable-Bad

Current selection: 2013-2018, Mammals, Netherlands, All bioregions.

Member States reports																																	
Species	Region	Range (km ²)				Population										Habitat for the species				Future prospects				Overall assessment						Distribution area (km ²)			
		Surface	Status (% MS)	Trend	FRR	Min	Max	Best value	Unit	Type est.	Method	Status (% MS)	Trend	FRP	Unit	Occupied suff.	Unoccupied suff.	Status	Trend	Range prosp.	Population prosp.	Hab. for sp. prosp.	Status	Curr. CS	Curr. CS trend	Prev. CS	Prev. CS trend	Status Nat. of ch.	CS trend Nat. of ch.	Distrib.	Method	% MS	
Pipistrellus pipistrellus	ATL	46700	7.06	=	≈	N/A	N/A	8952	grids1x1	estimate	b	0.38	=	≈		Y		XX	x	good	unk	unk		XX	XX		FV		method	noChange	43000	a	

Pipistrellus pipistrellus | ATL | 46700 | 7.06 | = | N/A | N/A | 8952 | grids1x1 | estimate | b | 0.38 | x | z | Y | XX | x | good | unk | unk | XX | XX | FV | method | noChange | 43000 | a | 8

Afbeelding 11: beoordeling van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Nederland. (bron: www.nature-art17.eionet.europa.eu/article17/)

Blijven voor de gewone dwergvleermuis voldoende verblijfplaatsen aanwezig dan zal de gunstige staat van instandhouding van de plaatselijke populatie niet in gevaar komen. Door het aanbieden van de tijdelijke verblijven en 4 extra permanente verblijfplaatsen, zal de gewone dwergvleermuis voldoende verblijfsmogelijkheden hebben om de plaatselijke populatie in stand te kunnen houden.

9.1.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Als gevolg van de sloop en nieuwbouw wordt niet verwacht dat de plaatselijke populatie van de gewone dwergvleermuis zal afnemen. De vleermuizen hebben tijdig de beschikking over alternatieve verblijfplaatsen op het moment dat de accommodatie ongeschikt wordt gemaakt. Na de bouw van de nieuwe woningen beschikt de gewone dwergvleermuis weer over meerdere plaatsen om als verblijfplaats te gebruiken. De foerageermogelijkheden veranderen niet. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in dit gebied is hierdoor gewaarborgd.

9.2 Steenmarter

9.2.1 Staat van instandhouding

De steenmarter is een algemeen voorkomende soort, vooral in oost Nederland. De steenmarter is in 1948 nagenoeg uitgeroeid geweest, sindsdien is de populatie toegenomen (Arcadis, 2018). Tegenwoordig wordt de populatie gezien als stabiel (Arcadis, 2018). In beoordeling van de staat van instandhouding van de steenmarter in Nederland is gunstig aangegeven (Arcadis, 2018).

In Gelderland is de steenmarter een algemeen voorkomende soort, al is de exacte populatie omvang onbekend (Arcadis, 2018). In beoordeling van de staat van instandhouding van de steenmarter in Gelderland is gunstig afgegeven (Arcadis, 2018).

Beoordeling landelijke staat van instandhouding van de steenmarter

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Populatieomvang	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Verspreidingsgebied	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Toekomstperspectief	Gunstig	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald

Beoordeling staat van instandhouding van de steenmarter in Gelderland

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Bijdrage Gelderland aan de landelijke populatie	Groot		
Populatieomvang	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Verspreidingsgebied	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Toekomstperspectief	Gunstig	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald

Afbeelding 12: beoordeling van de staat van instandhouding van de steenmarter in Nederland (boven) en Gelderland (onder). (bron: Arcadis: "De staat van instandhouding, factsheets voor 25 soorten in Gelderland"(PS2018-372)

9.2.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Door de plaatsing van de extra verblijfplaatsen zal de staat van instandhouding van de plaatselijke populatie niet in gevaar komen. Behalve de verblijfplaats op dit terrein heeft de steenmarter nog ongeveer 20 verblijfplaatsen in zijn/ haar territorium. Nu foerageert de steenmarter op het terrein. Op het terrein kan de steenmarter voedsel vinden, dit is bij de nieuwe woningen ook mogelijk. Relatief gaat er een heel klein deel van het totale territorium van een steenmarter tijdelijk verloren. Er zal geen essentieel foerageergebied verloren gaan.

Als gevolg van de sloop en nieuwbouw wordt niet verwacht dat de plaatselijke populatie van de steenmarter zal afnemen. De steenmarter heeft tijdig de beschikking over genoeg plaatsen om te verblijven op het moment dat de gebouwen ongeschikt worden gemaakt. Na de bouw blijven de nieuwe verblijfplaatsen beschikbaar.

De gunstige staat van instandhouding van de steenmarter in dit gebied is hierdoor gewaarborgd.

9.3 Wezel

9.3.1 Staat van instandhouding

De wezel komt in heel Nederland voor, vooral in lager gelegen delen. Er zijn weinig gegevens bekend van de wezel, al wordt een algemene landelijke afname verwacht door het afnemen van geschikt functioneel leefgebied (Arcadis, 2018). De afgelopen jaren lijkt de populatie echter weer te stabiliseren (Arcadis, 2018). In beoordeling van de staat van instandhouding van de wezel in Nederland is ongunstig – slecht afgegeven.

In Gelderland is de staat van instandhouding vergelijkbaar aan de rest van Nederland, al is ook hier weinig over bekend. In beoordeling van de staat van instandhouding van de wezel in Gelderland is ongunstig – slecht afgegeven (Arcadis, 2018).

Beoordeling landelijke staat van instandhouding van de wezel

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Populatieomvang	Onbekend	Verslechterend	Wordt niet gehaald
Verspreidingsgebied	Ongunstig - slecht	Verslechterend	Wordt niet gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend	Wordt niet gehaald
Toekomstperspectief	Ongunstig - slecht	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Ongunstig - slecht	Verslechterend	Wordt niet gehaald

Beoordeling staat van instandhouding van de wezel in Gelderland

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Bijdrage Gelderland aan de landelijke populatie	Evenredig		
Populatieomvang	Onbekend	Verslechterend	Wordt niet gehaald
Verspreidingsgebied	Ongunstig - slecht	Stabiel	Wordt niet gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Ongunstig – ontoereikend	Verslechterend	Wordt niet gehaald
Toekomstperspectief	Ongunstig - slecht	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Ongunstig - slecht	Verslechterend	Wordt niet gehaald

Afbeelding 13: beoordeling van de staat van instandhouding van de wezel in Nederland (boven) en Gelderland (onder). (bron: Arcadis: “De staat van instandhouding, factsheets voor 25 soorten in Gelderland”(PS2018-372)

9.3.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Door de plaatsing van de extra verblijfplaatsen zal de staat van instandhouding van de plaatselijke populatie niet in gevaar komen. Door zo vroeg mogelijk te stoppen met maaien en plaatsen van pallets wordt tijdelijk leefgebied met schuilmogelijkheden gecreëerd. Na de bouw van de woningen wordt hoogwaardig nieuw leefgebied gerealiseerd. Het oude leefgebied betrof een rij bomen met enkele lage begroeiing met een oppervlakte van ~800 m². Het nieuwe gebied is door de plaatsing van de heggen, bomen, hoge vegetatie en verblijven van hogere kwaliteit dan dit oude gebied. Hiernaast heeft het nieuwe leefgebied een grotere oppervlakte van ~1700 m², iets meer dan twee keer zoveel als het oude gebied. Zowel het oppervlakte als de kwaliteit van het leefgebied neemt toe voor de wezel. Door deze maatregelen is de instandhouding van de wezel in dit gebied gewaarborgd.

9.4 Zorgvuldig handelen

Voor het ongeschikt maken zijn tijdig de tijdelijke voorzieningen geplaatst. Hierdoor kunnen de dieren wennen aan de nieuwe omstandigheden. Tijdens de werkzaamheden blijven deze tijdelijke voorzieningen behouden, en worden ze beschermd. Ongeschikt maken van de gebouwen en het terrein vindt plaats in de meest gunstige periode voor de gewone dwergvleermuis, steenmarter en wezel. De genomen maatregelen voor deze soorten worden gecontroleerd zodat kan worden vastgesteld of de maatregelen effectief zijn. Hiernaast worden er permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis, steenmarter en wezel getroffen.

10 Literatuur

- Arcadis: “De staat van instandhouding, factsheets voor 25 soorten in Gelderland”(PS2018-372)
- Bouwens, S. (2017). “Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming”. Rapport van de Zoogdiervereniging in opdracht van de provincie Noord-Brabant
- Grevers, I., Gemeente Montferland & Werkgroep Nieuw-Dijk (2022). “Haalbaarheidsonderzoek dorpsaccomodaties dorpsvisie Nieuw-Dijk 2020-2030”.
- Mitigatiecatalogus_gebouwbewonende_soorten_Centrum_Veilig_Wonen
- Quick scan natuuronderzoek Dorpsplan Nieuw-Dijk, Foreest Groen Consult BV, 30 april 2020;
- Nader onderzoek soortgroep vleermuizen Dorpsplan Nieuw-Dijk, Foreest Groen Consult BV, 18 december 2020.

www.kadastralekaart.com
www.topotijdreis.nl
www.waveka.nl
www.zoogdiervereniging.nl

11 Plan van aanpak in het kort

Hieronder volgt een samenvatting van het plan van aanpak. De exacte data zijn samengevat in onderstaande tabel en het werkprotocol.

11.1 Sporthal de Meikever: steenmarter

11.1.1 Voor het ongeschikt maken

- Aanbrengen van 2 steenmarter verblijven voor 1 mei 2024.

11.1.2 Fase van de bouw

- Na ontvangst van de ontheffing ongeschikt maken bebouwing door verwijderen panelen, beplanting, objecten, gevelbekleding en plafonds in periode 1 augustus – 1 december 2024;
- Controle door ecooloog op aanwezigheid van steenmarter 2 dagen na het ongeschikt maken;
- Afgeven natuurvrijverklaring en bevindingen vastleggen in het logboek. Direct na deze 2 dagen start met sloop.

11.1.3 Na uitvoering van de bouwwerkzaamheden

- Permanente verblijven steenmarter blijven behouden.

11.2 Accommodatie de Sprinkhanen: gewone dwergvleermuis & wezel

11.2.1 Voor het ongeschikt maken

- Plaatsen pallets en gras laten groeien voor schuilplaats voor de wezel per 1 juli 2023;
- Aanbrengen 2 wezel verblijfplaatsen in de vorm van marterhopen voor 1 augustus 2023;
- Aanbrengen van 4 tijdelijke gewone dwergvleermuisverblijven voor 15 februari 2024.

11.2.2 Fase van de bouw

Gewone dwergvleermuis:

- Na ontvangst van de ontheffing ongeschikt maken accommodatie voor de gewone dwergvleermuis in de periode 15 augustus – 15 oktober 2024 en een minimale nacht temperatuur van 10 graden Celsius;
- Het ongeschikt maken van de spouwmuren door plaatsen van “exclusion flaps”;
- Na 5 dagen controle effect door ecooloog;
- Geen verlichting bij tijdelijke verblijven;
- Bescherming tijdelijke verblijven;
- Aanbrengen van 4 permanente zomerverblijven voor vleermuizen in de gevels van de vier nieuw te bouwen woningen aan de Meikamerlaan;
- Geen verlichting bij permanente verblijven in de gevels.

Wezel:

- Na ontvangst van de ontheffing ongeschikt maken terrein nieuwe woningbouw in de periode 1 september – 15 maart;

- Ongeschikt maken door kort maaien, het maaisel af te voeren en schuilplekken te verwijderen;
- Bescherming tijdelijke pallets en alternatieve leefgebied;
- Realiseren nieuw leefgebied na woningbouw door aanplanten van heggen, bomen en hoge gras vegetatie;
- Bescherming permanente leefgebied wezel;

11.2.3 Na uitvoering van de bouwwerkzaamheden

- Permanente verblijven wezel en gewone dwergvleermuis blijven behouden;
- Leefgebied wezel blijft behouden en onderhouden.

11.3 Algemeen

De werkzaamheden moeten worden begeleid door een deskundige op het gebied van de steenmarter, wezel en gewone dwergvleermuis.

Tabel 6: Tijdlijn van de maatregelen per locatie (gebaseerd op tabel 2).

Locatie	Datum	Onderdeel
Sporthal de Meikever	Voor 1 mei 2024	Alternatieve verblijfplaatsen steenmarter
	1 augustus – 1 december 2024	Ongeschikt maken gebouwen steenmarter
	2025	Sloop en nieuwbouw
Accommodatie v.v. De Sprinkhanen	1 juli 2023	Grasveld wordt niet meer gemaaid
	Juli 2023	Plaatsen pallets voor de wezel
	Voor 1 augustus 2023	Plaatsen permanente verblijven wezel
	1 september 2023 – 15 maart 2024	Ongeschikt maken terrein nieuwe woningen voor de wezel
	2024	Bouw nieuwe woningen met permanente voorzieningen voor gewone dwergvleermuis
	Voor 15 februari 2024	Plaatsen tijdelijke verblijven gewone dwergvleermuis
	15 augustus – 15 oktober 2024	Ongeschikt maken voetbal accommodatie voor gewone dwergvleermuis
	Eind 2024/ 2025	Bouw nieuwe voetbal accommodatie
	2024/ 2025	Leefgebied permanent geschikt maken voor de wezel. Zodra beplanting voldoende aanwezig weghalen van de pallets.

12 Werk protocol

De wijze van werken staat per soort weergegeven in de voorgaande hoofdstukken. In dit hoofdstuk zijn de werkzaamheden per periode weergegeven. Alle werkzaamheden worden vastgelegd in een logboek.

12.1 Preventief

- *Wezel*: geen gras maaien vanaf 1 juli 2023, in juli 2023 plaatsen pallets in groene strook, voor 1 augustus 2023 plaatsen 2 permanente verblijven in omgeving accommodatie;
- *Steenmarter*: voor 1 mei 2024 plaatsen 2 permanente verblijven bij sporthal de Meikever;
- *Gewone dwergvleermuis*: voor 15 februari 2024 plaatsen 4 tijdelijke kasten in de omgeving van accommodatie de Sprinkhanen;

12.2 Na ontvangen van de ontheffing

12.2.1 1 augustus 2024 – 1 december 2024

- Ongeschikt maken gebouwen terrein de Meikever voor de steenmarter;
- Controle effect 2 dagen na het ongeschikt maken, daarna direct starten met de sloop.

12.2.2 1 september 2023 – 15 maart 2024

- Ongeschikt maken terrein woningbouw voor de wezel;
- Controle effect door ecooloog.

12.2.3 15 augustus 2024 – 15 oktober 2024

- Ongeschikt maken accommodatie de Sprinkhanen voor de gewone dwergvleermuis;
- Controle effect na 5 dagen door ecooloog.

12.2.4 Tijdens de werkzaamheden

- Realiseren 4 permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis in de spouw van de nieuwe woningen;
- Realiseren nieuw permanent leefgebied voor de wezel.

12.3 Na uitvoering van de werkzaamheden

- Eventueel (deze mogen behouden blijven) verwijderen van de 4 tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis:
 - Ongeschikt maken 6 maanden na aanbrengen laatste permanente verblijf in periode 15 april – 15 mei ofwel 15 augustus – 15 oktober;
 - Verwijderen verblijven na controle door ecooloog;
- Verblijven steenmarter en wezel blijven behouden;
- Onderhoud van het leefgebied van de wezel door de gemeente.

12.4 Maatregelen algemeen

- Geen werkzaamheden uitvoeren die van invloed zijn op de gewone dwergvleermuis, steenmarter of wezel zo lang er geen ontheffing is;
- Geen verlichting plaatsen bij de tijdelijke en permanente verblijven, beperken veiligheidsverlichting;
- Natuur vrijverklaring vleermuis en steenmarter door ecooloog;
- Alle werkzaamheden worden vastgelegd in het logboek.

13 Begeleiding en communicatie

Opdrachtgever Gemeente Montferland

Namens opdrachtnemer: L. Meuleman

Tel. (0316) 291 651

E-mail: l.meuleman@montferland.info

Projectmanager: Lucas Meuleman

Tel. (0316) 291 651

E-mail: l.meuleman@montferland.info

Opdrachtnemer nader te bepalen

Namens opdrachtnemer: nader te bepalen

Tel. nader te bepalen

E-mail: nader te bepalen

Uitvoerder: (nog niet bekend)

Telefoonnummer: (nog niet bekend)

E-mail: (nog niet bekend)

Deskundige flora en fauna

Opdrachtnemer: Foreest Groen Consult

Namens opdrachtnemer: ir. M.W.P. Ariëns

Telefoonnummer: 0650227053 of 0314642221

E-mail: info@foreestgroenconsult.nl

Aandachtspunten voor de realisatie zijn:

1. Afstemmen en registratie van dit plan van aanpak en/of nieuw gevonden soorten, vaste rust- en verblijfplaatsen met toezichthouder
2. Verzorgen werkinstructie door de uitvoerder aannemer en deskundige flora-fauna; uitleg plan van aanpak aan betrokkenen, voordat de werkzaamheden starten;
3. Wekelijks agendapunt soortbescherming op de agenda van de bouwvergadering.
 - a. Wordt conform het plan van aanpak gewerkt;
 - b. Welke verbeterpunten gelden op basis van nieuwe inzichten en/of nieuwe verblijfplaatsen van soorten?
 - c. Afstemmen aanpassing tussen deskundige, opdrachtgever en opdrachtnemer;
 - d. Verwerken aanpassingen en nieuwe warnemingen in plan van aanpak, projectdossier.
4. Evaluatie zorgvuldig handelen na afronding van het project: wat ging goed en wat kan de volgende keer beter?

Controle en deskundigheid

Foreest Groen Consult is beschikbaar voor advies en ondersteuning over de natuurwetgeving

Contactpersoon is: ir. M.W.P. Ariëns 06 50227053 0314642221

14 Advies

14.1 Intrinsieke waarde

Alle levende dieren hebben een intrinsieke waarde. Worden dieren bij de sloop en nieuwbouw aangetroffen dan moeten deze dieren in veiligheid worden gebracht. Het moedwillig doden van dieren is niet toegestaan. Ontstaan er onverwachte situaties met beschermde of strikt beschermde soorten dan zal direct contact gezocht worden met en ter zake deskundige om naar een oplossing te zoeken.

14.2 Broedvogels

Alle vogels zijn in het broedseizoen beschermd. Ook de veelvuldig voorkomende merel, houtduif, ekster roodborst kool-en pimpelmees. Eventueel verwijderen van beplanting dient buiten het broedseizoen plaats te vinden.

14.3 Inclusief bouwen

In dit plan van aanpak zijn maatregelen opgenomen voor het natuur inclusief bouwen voor vleermuizen. Er zijn nu vier locaties aangegeven, de spouw kan ook op meer plaatsen geschikt worden gemaakt. Hiernaast kan er bij nieuwbouw voor gekozen worden om nestlocaties voor de huismus te realiseren. Voor huismussen worden de vogelschroten op de 3^e panlat gelegd, of er wordt afgezien van vogelschroten.

Hiernaast kan in de inrichting van het openbaar groen rekening gehouden worden met een aantal (beschermde) diersoorten, door bijvoorbeeld het creëren van takkenhopen en schuilmogelijkheden, of het gebruiken van inheemse bomen en planten en aanleggen van bloemrijke graslanden. Natuur inclusief bouwen draagt wezenlijk bij aan de instandhouding van (beschermde) diersoorten.

14.4 Behoud tijdelijke kasten

Voor de werkzaamheden worden 4 tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis geplaatst. Tijdens de werkzaamheden worden 4 nieuwe permanente verblijven in de spouw van de nieuwe woningen aangebracht. Er kan worden gekozen voor het verwijderen van de tijdelijke kasten na de werkzaamheden. Er geldt wel eerst een gewenningsperiode van 6 maanden voor de nieuwe kasten voordat dit uitgevoerd mag worden. Er kan echter ook gekozen worden voor behoud van de tijdelijke kasten. Op deze manier blijven extra verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. De geplaatste kasten zijn gemaakt van houtbeton, deze zijn van goede kwaliteit en kunnen zeker 30 jaar nog blijven hangen.

De vleermuizen geven geen enkele vorm van overlast en dragen bij aan een gezond leefmilieu doordat zij zeer veel insecten wegvangen. Behoud van de tijdelijke verblijfplaatsen draagt wezenlijk bij aan de instandhouding van deze bijzondere dieren.

Bijlage 1 artikel 3.69 bouwbesluit

Bouwbesluit ***Geldend van 03-11-2018 t/m heden***

2012

Artikel 3.69. Openingen

1. Een uitwendige scheidingsconstructie heeft geen openingen die breder zijn dan 0,01 m. Dit geldt niet voor een afsluitbare opening en een uitmonding van:
 - a. een afvoervoorziening voor luchtverversing;
 - b. een afvoervoorziening voor rookgas, en
 - c. een ont- en beluchting van een afvoervoorziening voor huishoudelijk afvalwater en hemelwater.
2. In afwijking van het eerste lid is een grotere opening toegestaan voor een nest of een vaste rust- of verblijfplaats voor bij of krachtens hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming beschermde diersoorten.
3. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op een inwendige scheidingsconstructie die de scheiding vormt met een gebruiksfunctie waarop het eerste lid niet van toepassing is.

Bijlage 2: Quicksan natuuronderzoek

Quick-scan natuuronderzoek Dorpsplan Nieuw-Dijk

Quick-scan natuuronderzoek

Dorpsplan Nieuw-Dijk

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Postbus 47
6940BA Didam

Datum: 30 juni 2020
Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E-mail info@foreestgroenconsult.nl
[Http://www.foreestgroenconsult.nl](http://www.foreestgroenconsult.nl)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Beschrijving van het plangebied.	6
2.1	Pastorietuin	6
2.2	Sporthal de meikever	6
2.3	Accommodatie sportpark De Meikamer	6
2.4	Beschrijving onderzoek	7
2.5	Natura 2000.....	8
2.6	Gelders Natuur Netwerk	9
3	Resultaten	10
3.1	Flora.....	10
3.2	Zoogdieren	11
3.3	Amfibieën	11
3.4	Reptielen	11
3.5	Ongewervelden	12
3.6	Broedvogels.....	12
3.7	Vissen	12
3.8	Vleermuizen	12
3.8.1	Gebouwen	12
3.8.2	Bomen	13
4	Conclusie	14
4.1	Flora.....	14
4.1.1	Pastorietuin	14
4.1.2	Sporthal de Meikever.....	14
4.1.3	Accommodatie de Meikamer.....	14
4.2	Zoogdieren	14
4.3	Amfibieën	15
4.4	Reptielen	15
4.5	Ongewervelden	17
4.5.1	Vlinders.....	17
4.5.2	Libellen	17
4.5.3	Overige ongewervelden	17
4.6	Broedvogels.....	17
4.7	Vissen	17
4.8	Vleermuizen	18
4.8.1	Vaste rust- en verblijfplaatsen	18
4.8.2	Foerageergebied	19
4.8.3	Vliegroute	19
4.9	Samenvatting.....	20
4.10	Natura 2000.....	21
4.11	Gelders Natuur Netwerk	21
5	Advies	22
5.1	Intrinsieke waarde.....	22
6	Litteratuurlijst.....	23
6.1	Websites.....	23

6.2	Verspreidingsatlassen	23
6.3	Overige literatuur	23
Bijlage 1:	Foto impressie plangebied	24
Bijlage 2:	Gegevens NDFF	30

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Montferland is op 22 april 2020 een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd in Nieuw-Dijk. In dit dorp wordt een dorpsplan ontwikkeld waarbij op een aantal locaties veranderingen plaatsvinden waarvoor het bestemmingsplan moet worden aangepast.

In de tuin naast de pastorie en de kerk worden een viertal woningen gerealiseerd op een plek die nu als tuin in gebruik is. Sporthal de Meikever, maakt eveneens plaats voor een viertal woningen. De huidige accommodatie op het sportpark de Meikamer wordt afgebroken en verplaatst in noordelijke richting. Op de plek van een van de huidige sportvelden. Op de plek van de accommodatie komt een parkeervoorziening. Hierdoor wordt een veld achter op het complex opgewaardeerd. Omdat het gras hier te weinig zonlicht ontvangt is het de wens om de noordelijke rij van de bestaande de dubbele bomenrij te vellen om zo meer zonlicht op het veld te verkrijgen.

Onderzocht is of al deze initiatieven gevolgen kunnen hebben voor beschermde dier- en plantensoorten.

Een quickscan is een eerste opname die inzicht geeft in de eventuele aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten. De quickscan bestaat uit een veldbezoek en wordt aangevuld met gegevens uit openbaar toegankelijke bronnen als verspreidingsatlassen en waarneming sites. Op basis van de resultaten kan nader aanvullend onderzoek naar een of meerdere soorten noodzakelijk zijn.

Het onderzoek en de rapportage zijn uitgevoerd door ir. M.W.P. Ariëns werkzaam bij Foreest Groen Consult.

2 Beschrijving van het plangebied.

Het plangebied is divers van opbouw. De afzonderlijke onderdelen worden ieder voor zich kort beschreven

2.1 Pastorietuin

Een tuin van voornamelijk bomen en struiken met daaronder gazons en een kaal geharkte bodem. De bomen en struiken staan op eindafstand en zijn oud.

Langs de rand is een halfhoge haag aanwezig. De tuin sluit aan op de gebouwen van de kerk en de pastorie en aan de noordzijde op de begraafplaats.

2.2 Sporthal de meikever

De sporthal staat op een gazon dat deels is omzoomd door een smalle strook bosplantsoen. Dit bosplantsoen bestaat uit jong volwassen bomen met daaronder een struikenlaag.

Plaatselijk is de bodem verwilderd en worden braamstruwelen aangetroffen, op andere plaatsen staan kruiden. In de strook is enig dood hout aanwezig. De meest zuidelijke punt van het gebied is recentelijk opnieuw ingezaaid met gras.

Voor de sporthal ligt een verharding. Aan de westzijde van de hal staat een klein gebouw van de schutterij en een vogelopstelling voor het koningsschieten.

2.3 Accommodatie sportpark De Meikamer

Aan de Smallestraat is een lage accommodatie aanwezig met kantine, opslag en kleedkamers. Rondom deze accommodatie ligt een verharding. Deze verharding sluit aan op een tweetal grassportvelden met daar tussen een breed betegeld voetpad. Dit voetpad komt uit op een dubbele rij essen, die vanaf de Meikamerlaan in de richting van de A18 loopt. Voorbij deze dubbele rij bomen ligt een derde en vierde grassportveld. Dit grassportveld is met een ongeveer 2 meter hoge aardenwal afgegrensd van het naastgelegen bos. Het hele complex is omzoomd met oudere bomen en bosplantsoen. Alleen ter hoogte van de accommodatie is hier een onderbreking aanwezig.

Het veld ten noorden van de dubbele rij bomen is voorzien van terreinverlichting.

Afbeelding 1: ligging van het plangebied. Het plangebied is met rode lijnen omcirkeld. (bron: <https:// Gelderland.maps.arcgis.com>)

2.4 Beschrijving onderzoek

De locaties zijn systematisch afgezocht op soorten en sporen en situaties die op de aanwezigheid van beschermde soorten kunnen wijzen. Vervolgens zijn de openbaar toegankelijke verspreidingsgegevens geraadpleegd op zoek naar waarnemingen van beschermde soorten.

Weersgesteldheid:

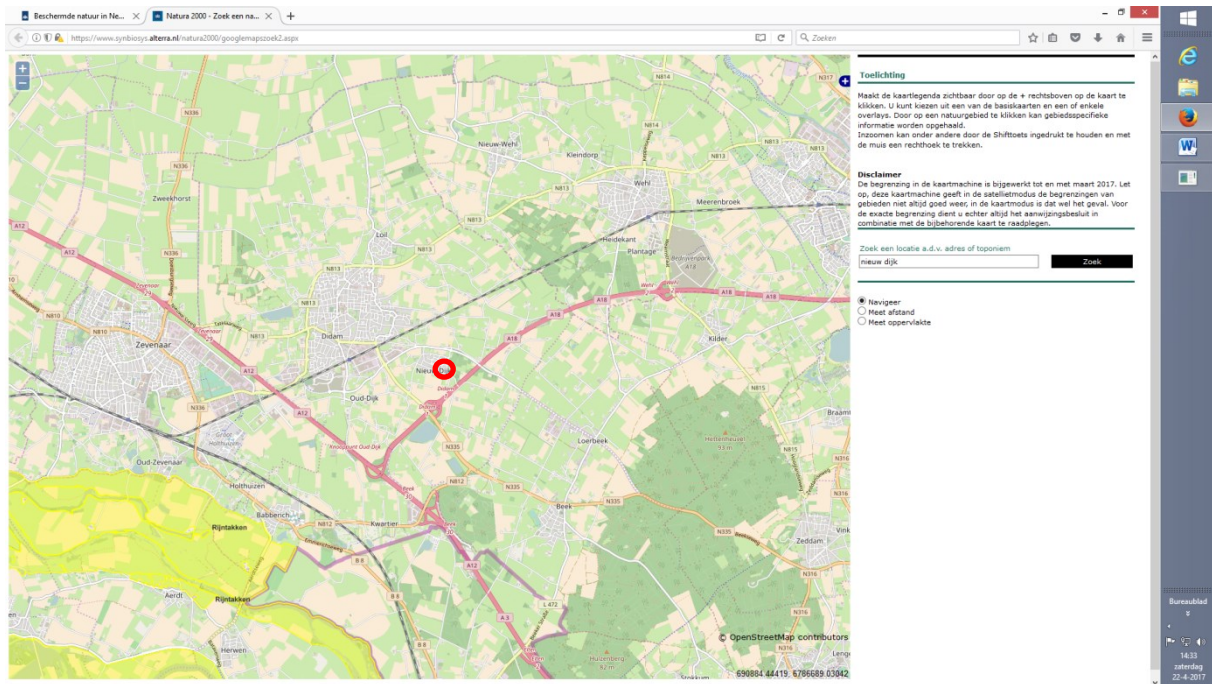
Temperatuur 17°C

Windkracht: 3-4 Bft

Omschrijving: Mooie zonnige dag.

2.5 Natura 2000

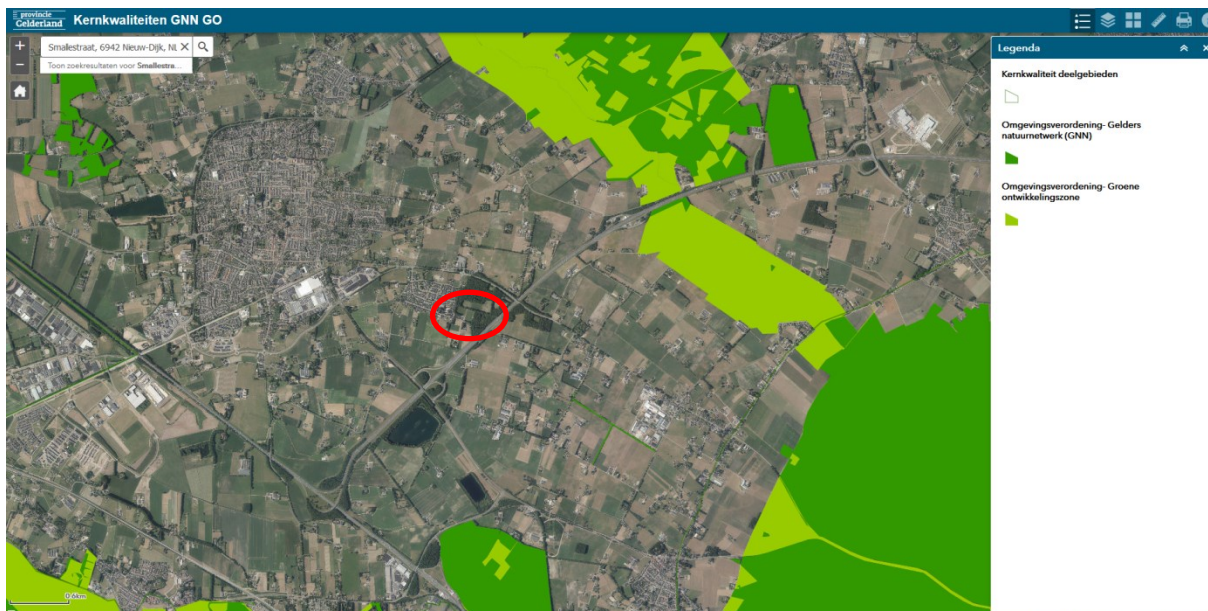
De locatie ligt niet in de directe omgeving van een Natura 2000 gebied. Het dichtstbijzijnde gebied is Natura2000 gebied Rijntakken dat op ruim 4300 m1 afstand.

Afbeelding 2: Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000 gebieden. Het plangebied is rood omlijnd. (bron: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>)

2.6 Gelders Natuur Network

Het plangebied ligt niet in de GNN of GO zones van het Gelders Natuur Network. Onderdelen van dit netwerk liggen op grotere afstand van het plangebied.

Afbeelding 3: ligging van het plangebied ten opzichte van GNN en GO gebieden (rode cirkel). (bron: <http://gelderland.maps.arcgis.com>)

3 Resultaten

3.1 Flora

Op het perceel zijn de volgende plantensoorten aangetroffen:

- ☐ Aalbes
- ☐ Amerikaanse vogelkers
- ☐ Beklierde wederik
- ☐ Bergesdoorn
- ☐ Bleke hennepnetel
- ☐ Braam
- ☐ Canadese guldenroede
- ☐ Dagkoekoeksbloem
- ☐ Dauwbraam
- ☐ Duizendblad
- ☐ Echte kamille
- ☐ Engels raaigras
- ☐ Fluitenkruid
- ☐ Gekroesde melkdistel
- ☐ Gewone ereprijs
- ☐ Gewone hoornbloem
- ☐ Gewone vlier
- ☐ Glanshaver
- ☐ Grote brandnetel
- ☐ Grote vossenstaart
- ☐ Grote weegbree
- ☐ Hazelaar
- ☐ Hemelsleutel
- ☐ Herderstasje
- ☐ Hondsdraf
- ☐ Hop
- ☐ Hulst
- ☐ IJle dravik
- ☐ Jacobs kruiskruid
- ☐ Kleefkruid
- ☐ Klimop
- ☐ Kraailook
- ☐ Kroontjeskruid
- ☐ Kropaar
- ☐ Kruipende boterbloem
- ☐ Longkruid
- ☐ Look- zonder- look
- ☐ Maartsviooltje
- ☐ Madelief

- ☐ Melde
- ☐ Muizenoor
- ☐ Paardenbloem
- ☐ Paarse dovenetel
- ☐ Pinksterbloem
- ☐ Ridderzuring
- ☐ Rode kornoelje
- ☐ Scherpe boterbloem
- ☐ Schietwilg
- ☐ Schijnaardbei
- ☐ Smalle weegbree
- ☐ Sneeuwbes
- ☐ Spaanse aak
- ☐ Speenkruid
- ☐ Stinkende gouwe
- ☐ Straatgras
- ☐ Straatgras
- ☐ Vergeten wikke
- ☐ Vogelmuur
- ☐ Vroegeling
- ☐ Winterpostelein
- ☐ Witte dovenetel
- ☐ Witte klaver
- ☐ Zachte ooievaarsbek
- ☐ Zandraket
- ☐ Zevenblad
- ☐ Zoete kers
- ☐ Zomereik

3.2 Zoogdieren

Op het perceel zijn de volgende zoogdiersoorten aangetroffen:

- ☐ Bosmuis
- ☐ Mol
- ☐ Veldmuis

3.3 Amfibieën

Op het perceel zijn geen amfibieën aangetroffen.

3.4 Reptielen

Op het perceel zijn de volgende reptielen aangetroffen:

- ☐ Levendbarende hagedis

3.5 Ongewervelden

Op het perceel zijn de volgende ongewervelden aangetroffen:

- ☐ Citroenvlinder
- ☐ Koolwitje
- ☐ Oranjetipje

3.6 Broedvogels

Op het perceel zijn de volgende broedvogels aangetroffen:

- ☐ Boerenwaluw
- ☐ Grote bonte specht
- ☐ Houtduif
- ☐ Kauw
- ☐ Merel
- ☐ Roodborst
- ☐ Vink
- ☐ Winterkoning
- ☐ Zanglijster
- ☐ Zwartkop

3.7 Vissen

Op het perceel zijn geen vissen aangetroffen open water ontbreekt

3.8 Vleermuizen

3.8.1 Gebouwen

Sporthal de meikever

De sporthal heeft spouwmuren met open stootvoegen. De muren zijn afgedekt met een zinkenrand op een plank van hechthout. De daken zijn van bitumen alleen op de randen zijn tot vier rijen pannen aanwezig. Deze pannen komen uit in zinken goten.

Gebouw schutterij

Dit gebouw heeft wanden en een dak van staalplaat. Aan de voorzijde is een groot kozijn aanwezig met een houten boeideel. Dit houten boeideel kiert. Aan deze zijde is het dak aan de binnenzijde afgetimmerd. Alleen het hellende deel is afgetimmerd.

Accommodatie De Meikamer

Dit is een laag gebouw met een rand van metalen damplaten. Deze platen sluiten op veel plaatsen nauwkeurig tegen het metselwerk aan. Aan de noordzijde zijn op meerdere plaatsen de afdichtende latten verwijderd om kabels weg te werken. Kabels die voor de verlichting rondom het gebouw noodzakelijk zijn.

De muren zijn uitgevoerd in spouw. Open stootvoegen zijn plaatselijk aanwezig direct onder het stalen boeideel. Niet alle muren bezitten open stootvoegen. Dit heeft te maken met de

fasering in de bouw (mond. informatie clubvoorzitter). Rondom het gebouw is veiligheidsverlichting aanwezig die de hele nacht brand (mond. informatie clubvoorzitter).

3.8.2 Bomen

Pastorietuin

In de pastorietuin zijn veel oudere bomen aanwezig waarvan er enkele grote schade hebben door storm. Plaatselijk zijn hierdoor kieren en spleten aanwezig.

Sporthal De Meikever

Rondom de sporthal is een opgaand bosplantsoen met relatief jonge bomen en een dichte struikenrand aanwezig. De relatief jonge bomen vertonen vrijwel geen spleten of holten.

Sportaccommodatie

Rondom de accommodatie is een oude opgaande beplanting aanwezig met daaronder een dichte struikenlaag.

In de dubbele rij bomen zijn in de noordelijke rij drie bomen aanwezig met een holte.

4 Conclusie

4.1 Flora

4.1.1 Pastorietuin

De pastorietuin is intensief onderhouden. De aangetroffen soorten zijn allemaal algemene soorten. In de verspreidingsgegevens zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend. Bij de bouw van de vier woningen worden zeker geen beschermde planten beschadigd. De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep flora niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.1.2 Sporthal de Meikever.

Rondom de sporthal worden in het gazon en in en langs de bosstroken veel soorten planten aangetroffen. De aangetroffen soorten zijn allemaal algemene soorten. In de verspreidingsgegevens zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend. Bij de sloop van de hal en de bouw van de vier woningen worden zeker geen beschermde planten beschadigd. De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep flora niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.1.3 Accommodatie de Meikamer.

Rond de accommodatie en de grassportvelden is het onderhoud zeer intensief. De twee hoofdvelden worden met een robotmaaier onderhouden. Onder de dubbele rij bomen en in de randen van het gebied is het onderhoud minder intensief. De aangetroffen soorten zijn allemaal algemene soorten. In de verspreidingsgegevens zijn geen waarnemingen van beschermde soorten aanwezig. Bij de sloop van de accommodatie, de herbouw en de opwaardering van het grassportveld ten noorden van de bomen worden zeker geen beschermde planten beschadigd. De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep flora niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2 Zoogdieren

De aangetroffen soorten zijn ofwel niet beschermd (mol) ofwel vrijgesteld bij een ruimtelijke ontwikkeling. De verspreidingsgegevens tonen een aantal beschermde soorten zoogdieren. Het is zeker dat de bever niet in het plangebied aanwezig is. Nesten van de eekhoorn zijn niet aangetroffen maar de soort kan bij het zoeken van voedsel wel de locaties bezoeken. Bij de sloop van de sporthal en de herinrichting van de sportaccommodatie gaan geen bomen verloren zodat op deze twee plaatsen er geen gevolgen zijn voor het eventuele voedsel aanbod voor de eekhoorn. De te vellen essen (dubbele rij bomen) zijn voor de soort van geen belang. Door de aanplant van bos op een deel van de huidige sportaccommodatie kan de voedselvoorziening voor de eekhoorn op termijn verbeteren. De locatie van de pastorietuin is voor de soort lastiger te bereiken en heeft slechts een marginale rol voor de soort.

Voor de aanwezigheid van de steenmarter zijn geen sporen aangetroffen. De beide te slopen opstallen verkeren in een redelijke staat van onderhoud waardoor de steenmarter hier niet naar binnen kan. Het plangebied zal wel deel uitmaken van een territorium. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en gaan dus ook niet verloren.

De positie van de wezel is minder makkelijk te bepalen. Alle locaties kunnen onderdeel uitmaken van het leefgebied van deze soort. In de pastorietauin kan de soort zeker aanwezig zijn waarbij de soort op de begraafplaats voldoende plaatsen vindt om te schuilen. Nader onderzoek moet uitwijzen in hoeverre deze tuin van belang is voor de wezel.

Dit geldt ook voor de beplantingen rondom de sportvelden en de sporthal. Zolang de beplantingen rondom de sportaccommodatie en de sporthal intact blijven is nader onderzoek op deze twee plaatsen niet noodzakelijk. Ook voor de das geldt dat indien de beplantingen rondom de sportaccommodatie en de sporthal niet worden verwijderd dat de soort geen risico loopt. Burchten van de das zijn niet aangetroffen.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep zoogdieren mogelijk overtreden. Nader onderzoek naar de wezel in de pastorietauin is noodzakelijk. Onderzoek naar das en wezel is alleen noodzakelijk indien de beplantingsranden rond de sporthal en het sportcomplex worden aangetast.

4.3 Amfibieën

Een voortplantingswater voor amfibieën is niet aanwezig. De greppel langs de beplanting bij de sporthal staat droog. De sportterreinen en de directe omgeving van de sporthal zijn ook geen geschikt landbiotoop voor deze groep dieren. De sportvelden zijn zelfs gevaarlijk door de aanwezigheid van robotmaaiers die de dieren niet of nauwelijks horen aankomen. Vooral bij de nachtelijke inzet lopen deze dieren hierdoor een risico.

Voor de pastorietauin geldt hetzelfde. Bovendien ligt de tuin door de omringende infrastructuur ook nog eens geïsoleerd van gebieden waar amfibieën aanwezig zijn.

Algemene soorten als gewone pad, bruine kikker en mogelijk kleine watersalamander zullen incidenteel in het gebied aanwezig zijn. Een tuinvijver is al geschikt als voortplantingswater. Deze soorten hebben echter een vrijstelling bij een ruimtelijke inrichting.

Waarnemingen van beschermde amfibieën zijn niet in de verspreidingsbronnen gevonden.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep amfibieën niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.4 Reptielen

Bij de veldinspectie is op de grondwal ten noorden van het oefenveld en levendbarende hagedis aangetroffen, het betrof een vrouwelijk dier.

Het bos, de grondwal en mogelijk de schrale kruidenrijke berm tussen de grondwal en het sportveld, behoort tot het leefgebied van de soort. De soort is in de verspreidingsgegevens pas op enige afstand bekend. In de verspreidingsgegevens komt ook de hazelworm voor. De kans is reëel dat ook de hazelworm in hetzelfde gebied voorkomt als waar de levendbarende hagedis is aangetroffen.

De gebieden rondom de sporthal en in de pastorietauin zijn voor deze twee soorten niet te bereiken en bovendien niet geschikt door het type begroeiing.

De bouw van de vier woningen in de pastorietauin en de bouw van de vier woningen op de locatie van de sporthal hebben geen invloed op beschermde reptielen.

Dit geldt ook voor de verplaatsing van de accommodatie naar het bestaande sportveld en de aanleg van de parkeervoorziening. Het sportveld waarop de accommodatie komt te staan is van geen belang voor de reptielen. Bovendien is dit veld gevaarlijk vanwege de aanwezigheid van de robotmaaier.

Alleen de aanleg van het nieuwe noordelijke veld kan gevolgen hebben voor de aanwezigheid van de reptielen. Als het sportveld op exact dezelfde plaats blijft liggen en er bij de aanleg van het nieuwe veld niet wordt gereden over de berm tussen de grondwal en het bestaande terrein is er bij de aanleg geen risico. In de beheerfase kan er wel een risico ontstaan. De voorzitter van de voetbalclub heeft mondeling aangegeven dat het de bedoeling is om ook op dit veld een robotmaaier te gaan gebruiken. Deze elektrische apparaten zijn zeer stil en rijden relatief langzaam waardoor reptielen die zich op de rand van het sportveld bevinden de maaier mogelijk te laat opmerken. Het aanbrengen van een werende voorziening, een ingegraven dichte rand, kan voorkomen dat de dieren ongewild een risico lopen. Blijft het sportveld op dezelfde wijze onderhouden als nu, dan is er geen verandering in de situatie.

Kan een dergelijke voorziening niet worden aangebracht en/ of moeten bij de aanleg de berm, de wal of delen hiervan worden veranderd, verwijderd of bereden dan is nader onderzoek naar de reptielen noodzakelijk. Kan met de uitvoering hier wel aan worden voldaan dan is een werkprotocol om de zorgvuldigheid te borgen voldoende.

De wet natuurbescherming wordt mogelijk overtreden voor de soorten levendbarende hagedis en hazelworm indien bij de werkzaamheden aan het sportveld ook de voorberm en grondwal langs het bestaande veld moet worden gebruikt. Nader onderzoek is op dat moment noodzakelijk. In alle andere gevallen volstaat een werkprotocol.

Afbeelding 4: de plaats waar de aangetroffen levendbarende hagedis is aangetroffen, is aangegeven met een gele ster.

4.5 Ongewervelden

4.5.1 Vlinders

De aangetroffen soorten vlinders zijn niet beschermd. Beschermden soorten worden niet verwacht omdat de geschikte waardplanten ontbreken. In de verspreidingsgegevens zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Beschermden soorten zijn pas op grotere afstand aangetroffen. De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep vlinders niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.5.2 Libellen

Voortplantingswater voor libellen ontbreekt. Hierdoor is het uitgesloten dat beschermde libellen bij de ontwikkeling van het dorpsplan een risico lopen.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep libellen niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.5.3 Overige ongewervelden

De specifieke eisen die de beschermde soorten aan het leefgebied stellen zijn niet aanwezig. Waarnemingen van deze soorten zijn niet uit de directe omgeving bekend. Het dorpsplan heeft geen gevolgen voor deze soorten.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep overige ongewervelden niet overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.6 Broedvogels

In de pastorietaan kunnen in de beplantingen vogels het nest bouwen. Tijdens de broedperiode zijn deze nesten beschermd. Dit geldt ook voor de beplantingen op en rondom de sportaccommodatie en de sporthal.

De gebouwen van de sporthal en de sportaccommodatie zijn niet geschikt voor gebouw bewonende soorten. Tijdens de veldinspectie zijn deze soorten niet aangetroffen. Huismussen waren aanwezig in de woningen vlakbij de twee opstellen maar niet op de daken van beide opstellen.

De Wet natuurbescherming wordt voor de soortgroep broedvogels mogelijk overtreden indien werkzaamheden plaatsvinden tijdens de broedperiode. Nader onderzoek is bij werken in de broedperiode noodzakelijk.

4.7 Vissen

Openwater ontbreekt. De soortgroep is niet aanwezig.

4.8 Vleermuizen

4.8.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Pastorietuin

In de bomen van de pastorietuin kunnen vleermuizen mogelijk een geschikte verblijfplaats vinden. Tijdens eerder onderzoek bij de inmiddels gesloopte school is de gewone grootoorvleermuis aangetroffen, een soort die ook natuurlijke holten en spleten kan gebruiken. De andere twee soorten, de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger zijn echte gebouw bewonende soorten en verblijven waarschijnlijk in ofwel de kerk ofwel in de pastorie. Deze twee gebouwen vallen buiten het plangebied.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk

Sporthal

De sporthal is op meerder plekken toegankelijk voor vleermuizen. In de muren zijn op meerdere plaatsen en zijden brede open stootvoegen aanwezig die geschikt zijn voor vleermuizen. De voegen geven doorgang naar de spouwmuren. In de spouwmuren is glaswol isolatie aanwezig met daarvoor nog ene open ruimte. Via een ontbrekende vensterbank was dit te constateren. Daarnaast blijkt de rollaag boven aan de muur onder de zinken rand niet volledig te zijn gevoegd. Hier is tussen elke steen een opening van 2 tot 3 cm aanwezig door het ontbreken van de cement.

Het gebouw van de schutterij heeft zeer beperkte mogelijkheden. Via het boeideel kan ene holle ruimte in het hellende dak worden bereikt maar door het metalen dak zal het hier snel te warm worden voor vleermuizen. De ruimte achter het boeideel kan een tijdelijk verblijf vormen.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk

Sportaccommodatie

De sportaccommodatie heeft spouwmuren die bovendien toegankelijk zijn voor vleermuizen. Ook de dakconstructie is toegankelijk via ontbrekende latten achter de boeidelen en doorhangende plafonds.

De aanwezigheid van de veiligheid verlichting maakt dat vele delen van de muren verlicht zijn en dat hierdoor de kans op invliegende vleermuizen wordt verkleind.

Niet overal zijn deze delen evengoed verlicht zodat volledig uitsluiten niet mogelijk is. Daarnaast zijn in de dubbele rij bomen, op drie plaatsen in de noordelijke rij, holten in bomen aanwezig die voor vleermuizen mogelijk geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is wel niet noodzakelijk.

4.8.2 Foerageergebied

Pastorietuin

De pastorietuin is waarschijnlijk een foerageergebied dat is gekoppeld aan een vaste rust- en verblijfplaats. Uit eerder onderzoek bij de voormalige school bleek dat in de pastorietuin veelvuldig door vleermuizen wordt gejaagd. Of dit een essentieel onderdeel vormt is niet zeker. De gewone dwergvleermuis en de laatvlieger hebben een groot divers territorium. De gewone grootoorvleermuis is ook waargenomen bij het passeren van de school vanuit deze pastorietuin. Dit wijst erop dat deze soort ook elders gaat jagen.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de foerageergebieden van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Sporthal en sportaccommodatie

De beplantingen rondom deze delen van het plangebied kunnen als foerageergebied fungeren voor vleermuizen. Zijn in de beide gebouwen ook vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig dan kunnen ook deze beplantingen een essentieel onderdeel vormen en beschermd zijn.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de foerageergebieden van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk.

4.8.3 Vliegroute

Pastorietuin

De pastorietuin wordt gebruikt als start- en eindpunt van een vliegroute. In de kerk of de pastorie zijn vleermuizen aanwezig. Het kappen van bomen om de bouw van woningen mogelijk te maken kan deus gevolgen hebben op de aanwezige vliegroute. De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft vliegroute van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is wel noodzakelijk.

Sporthal

De beplantingsranden langs de sporthal kunnen onderdeel zijn van een vliegroute. Blijven de randen intact en veranderd de lichtbelasting op deze randen niet dan zij er geen gevolgen voor een eventuele vliegroute. Veranderen deze parameters wel dan is nader onderzoek noodzakelijk. De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft vliegroute van vleermuizen mogelijk overtreden. Nader onderzoek is noodzakelijk bij grootschalige kap of het aanbrengen van een grote hoeveelheid lampen.

Sportaccommodatie

De beplantingsrand rondom de velden kunnen deel uitmaken van een vliegroute. Dit geldt ook voor de dubbele rij bomen. De terreinverlichting maakt dat de dubbele rij bomen en de bosrand van het noordelijke veld wordt aangelicht op het moment dat de trainingen worden uitgevoerd. Dit maakt de locatie op dat moment minder geschikt als vliegroute. Nadat de verlichting is uitgeschakeld kan de locatie wel weer als vliegroute worden gebuikt. De verandering van het sportveld heeft geen gevolgen voor de lichtbelasting die al op de route aanwezig is. Op het moment dat een van de twee rijen bomen worden gekapt blijft er

nog steeds een vliegroute intact. De route wordt wel minder robuust en meer gevoelig voor calamiteiten.

Bij grote ingrepen in de beplantingsranden kan een vliegroute in gevaar komen, op dat moment is nader onderzoek noodzakelijk. De plannen voorzien echter niet in een grootschalige kap, maar in de aanplant van bomen.

Dit alles maakt dat de Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft vliegroute van vleermuizen niet wordt overtreden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk zolang de plannen niet wijzigen.

4.9 Samenvatting

Onderdeel	Overtreding Wet natuurbescherming	Nader onderzoek	Periode	Mitigatie
Flora	Nee	Nee		
Zoogdieren	Ja, mogelijk gebruik van het gebied door de wezel	Ja, de pastorietaun en de sportaccommodaties indien de beplantingsranden worden aangetast.	April – augustus 6 weken, september tot maart 3 maanden conform handleiding kleine marterachtigen	
Amfibieën	Nee	Nee		
Reptielen	Ja, mogelijk bij aanleg noordelijke veld	Ja, naar levendbarende hagedis en hazelworm	Hazelworm 4 bezoeken juni – september, levendbarende hagedis 4 keer april – september.	Uitsluitend aanleggen op bestaande grassportveld waarbij de berm en de grondwal in tact blijven, Het aanbrengen van een voorziening om doodmaaien door een robotmaaier te voorkomen.
Ongewervelden	Nee	Nee		
Broedvogels	Ja, mogelijk bij werkzaamheden in het groeiseizoen			Werken buiten het broedseizoen
Vissen	N.V.T.			
Vleermuizen	Ja mogelijk naar alle functies		Conform vleermuis protocol 2017	

4.10 Natura 2000

Het plangebied ligt buiten de Natura 2000 gebieden en op ruime afstand tot deze gebieden. Van een externe werking zal geen sprake zijn indien de locatie als wonen of kleine bedrijvigheid wordt bestemd. Mogelijk wordt een berekening van de stikstofdepositie met behulp van een Aeries berekening verlangd.

4.11 Gelders Natuur Netwerk

Het plangebied ligt buiten de GNN en GO zones. De kernkwaliteiten zijn niet van toepassing op dit gebied.

5 Advies

5.1 Intrinsieke waarde

Onder de Wet natuurbescherming wordt elk in het wild levende dier of inheemse plant beschermd. Ook diersoorten of diergroepen, die niet in de lijsten van Wet natuurbescherming voorkomen, bezitten deze bescherming. Voorwaarde is wel dat het inheemse dieren betreft. Dit is de intrinsieke waarde van het dier of de plant.

Het is daarom aan te bevelen om direct voorafgaande aan de werkzaamheden het plangebied en de omgeving te controleren op de aanwezigheid van dieren. Worden dieren aangetroffen moeten deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen. Ook tijdens de werkzaamheden dient met de aanwezigheid van dieren rekening te worden gehouden. Treft men een dier aan dan moet deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen, of moet het dier in veiligheid gebracht worden. Worden onverhoopt beschermde diersoorten aangetroffen dan moeten de werkzaamheden worden gestaakt en een passende oplossing worden gezocht.

6 Litteratuurlijst

6.1 Websites

- ❑ www.quickscanhulp.nl
- ❑ www.verspreidingsatlas.nl
- ❑ www.ravon.nl
- ❑ www.telmee.nl
- ❑ www.eis-nederland.nl
- ❑ www.determineren.nederlandsesoorten.nl
- ❑ www.gelderland.nl
- ❑ www.libellennet.nl
- ❑ www.vlindernet.nl
- ❑ www.sovon.nl

6.2 Verspreidingsatlassen

- ❑ Atlas van de Nederlandse broedvogels, verspreiding en bescherming, Nederlandse fauna 5
- ❑ De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming, Nederlandse fauna 7
- ❑ De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse fauna 9
- ❑ Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Natuur van Nederland 12
- ❑ Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie
- ❑ Vademecum wilde planten
- ❑ Flora van Nederland

6.3 Overige literatuur

- ❑ Nader onderzoek soortgroep vleermuizen Antoniusschool, De Pontilaan 2, Nieuw Dijk, Foreest Groen Consult, 6 november 2017.

Bijlage 1: Foto impressie plangebied

Pastorietuin

Foto 1: links, de te handhaven Mariakapel.

Foto 2: rechts, de tuin gezien vanaf de Mariakapel in de richting van de begraafplaats.

Foto 3: links, doorzicht in de richting van de pastorie.

Foto 4: rechts, doorzicht in de richting van de kerk met de grote atlasceder die flink is beschadigd.

Sporthal de Meikever

Foto 5: links, zijkant van de sporthal met in de muur open stootvoegen en bij de schoorsteen loodslabben.

Foto 6: rechts, rollaag aan de zuidzijde van het pand.

Foto 7: links, open stootvoeg.

Foto 8: rechts, de openingen tussen de stenen van de rollaag.

Foto 9: links, de accommodatie van de schutterij.

Foto 10: rechts, de opening achter het boeideel boven het kozijn.

Foto 11: links, het recentelijk ingezaaide grasveld met de omringede bomen.

Foto 12: rechts, de droge sloot tussen het naburige perceel en de strook met bomen bij de sporthal.

Sportaccommodatie

Foto 13: links, de sportaccommodatie.

Foto 14: rechts, de kleedkamers met de veiligheidsverlichting

Foto 15: links, open stootvoegen onder het boeiiboord.

Foto 16: rechts, een doorhangend plafond.

Pastorietuin

Foto 17: links, de dubbele rij bomen gezien van af de Meikamerlaan met links een van de grassportvelden.

Foto 18: rechts, het grassportveld, de berm en grondwal voor het bos aan de noordzijde van het complex.

Foto 19: links, de aangetroffen levendbarende hagedis.

Foto 20: rechts, Het hoofdveld dat wordt besproeid

Foto 21: links, het grassportveld waarop de accommodatie moet komen met rechts de dubbele bomenrij
 Foto 22: rechts, het grassportveld dat wordt aangepast met aan de rechterzijde de grondwal waarop de levendbarende hagedis is aangetroffen.

Bijlage 2: Gegevens NDFF

Project : Dorpsplan Nieuw Dijk
Referentie: herinrichting
Datum : 30 april 2020

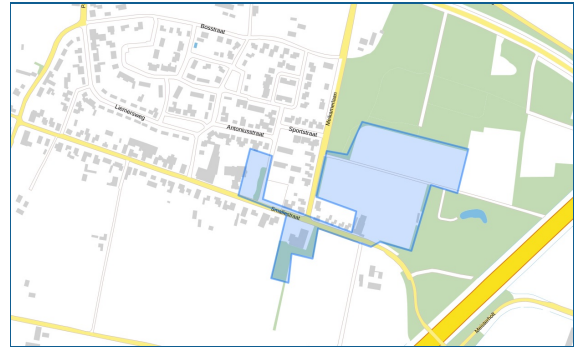
Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - leveringuit de NDFF.

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - leveringuit de NDFF. disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijkelandelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is inopbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn oमाानwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: '© NDFF - quickscanhulp.nl 30 april 2020' Op de volgende pagina's vindt u de lijst met soorten en afstanden ten opzichte van het plangebied dat deze soorten zijn waargenomen. Een toelichting op deze lijst is te vinden op: www.quickscanhulp.nl.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de helpdesk van Het Natuurloket:

E-mail: serviceteamndff@natuurloket.nl
Telefoon: 0800 2356333

Disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijkelandelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is inopbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn oमाानwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten. Hoewel het Natuurloket en Regelink Ecologie & Landschap hun uiterste best doen voor het correct weergeven van de data op quickscanhulp.nl kunnen zij niet aansprakelijk gesteld worden voor enige fouten of het gebruik van de data.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: '© NDFF - quickscanhulp.nl 30 april 2020'

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Bever	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Das	Zoogdieren		0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren		0 - 1 km
Egel	Zoogdieren		0 - 1 km
Gewone dwergleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Havik	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Hazelworm	Reptielen		0 - 1 km
Huismus	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km

Naam	Groep	Beschermingsregime	Afstand
Laatvlieger	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Roek	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren		0 - 1 km
Steenuil	Vogels	wnb-vrl	0 - 1 km
Wezel	Zoogdieren		0 - 1 km
Baardvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Bastaardkikker	Amfibieën		1 - 5 km
Boommarter	Zoogdieren		1 - 5 km
Bunzing	Zoogdieren		1 - 5 km
Dwergmuis	Zoogdieren		1 - 5 km
Dwergspitsmuis	Zoogdieren		1 - 5 km
Gewone/Grijze grootoorvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
grote vos	Dagvlinders		1 - 5 km
Hermelijn	Zoogdieren		1 - 5 km
Huisspitsmuis	Zoogdieren		1 - 5 km
Kamsalamander	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Kerkuil	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Levendbarende hagedis	Reptielen		1 - 5 km
Otter	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Poelkikker	Amfibieën	wnb-hrl	1 - 5 km
Ransuil	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Rosse woelmuis	Zoogdieren		1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Ruw parelzaad	Vaatplanten		1 - 5 km
Slechtvalk	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Veldmuis	Zoogdieren		1 - 5 km
Watervleermuis	Zoogdieren	wnb-hrl	1 - 5 km
Wespendief	Vogels	wnb-vrl	1 - 5 km
Wilde ridderspoor	Vaatplanten		1 - 5 km
Zandhagedis	Reptielen	wnb-hrl	1 - 5 km

Bijlage 3: Nader onderzoek

**Nader onderzoek
soortgroep vleermuizen
Dorpsplan Nieuw-Dijk**

Nader onderzoek soortgroep vleermuizen Dorpsplan Nieuw-Dijk

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Postbus 47
6940BA Didam

Datum: 18 december 2020
Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E-Mail: info@foreestgroenconsult.nl
[Http://www.foreestgroenconsult.nl](http://www.foreestgroenconsult.nl)

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	METHODE VAN ONDERZOEK	5
2.1	VLEERMUIZEN	5
2.1.1	<i>Sporthal de Meikever</i>	<i>5</i>
2.1.2	<i>Pastorietuin</i>	<i>5</i>
2.1.2	<i>Accommodatie voetbalvereniging de Sprinkhanen</i>	<i>6</i>
2.2	LIGGING	6
3	RESULTATEN VLEERMUIZEN	7
3.1	ONDERZOEK ZOMER- EN KRAAMVERBLIJVEN	7
3.2	ONDERZOEK PAARVERBLIJVEN	9
3.3	STEENMARTER	12
4	CONCLUSIE	13
4.1.	VLEERMUIZEN	13
4.1.1	<i>Vaste rust en verblijfplaatsen</i>	<i>13</i>
4.1.2	<i>Foerageergebied</i>	<i>13</i>
4.1.3	<i>Massawinterverblijf</i>	<i>13</i>
4.1.4	<i>Vliegroute</i>	<i>14</i>
4.1.5	<i>Samengevat</i>	<i>15</i>
4.2	STEENMARTER	15
5	ADVIES	16
5.1	INTRINSIEKE WAARDE	16
5.2	VLEERMUIZEN	16

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Montferland is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen op drie locaties die deel uitmaken van het nieuwe dorpsplan voor Nieuw-Dijk:

- De pastorietaan;
- De voormalige sporthal, de Meikever;
- De accommodatie van voetbalvereniging de Sprinkhanen.

De reden voor dit nader onderzoek is dat hier het bestemmingsplan moet worden aangepast om de ontwikkelingen voor het nieuwe dorpsplan mogelijk te maken.

In 2020 is een nader onderzoek uitgevoerd naar het belang van deze gebouwen voor de soortgroep vleermuizen.

Het nader onderzoek is in opdracht van Foreest Groen Consult uitgevoerd door B. Voerman, K. Weiland, R. Papendorp en W. ter Beek. De rapportage is opgesteld door ir. M.W.P. Ariëns werkzaam bij Foreest Groen Consult.

2 Methode van onderzoek

2.1 Vleermuizen

Voor het onderzoek is het geldende vleermuisprotocol 2017 gevolgd. Om een goed inzicht te krijgen in de huidige situatie zijn hiervoor 5 bezoeken van elk 2,0 uur gebracht aan het terrein.

2.1.1 Sporthal de Meikever

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
1 ^e	28 mei 2020	21.45- 00.00	21.45 15°C 3 Bft niet bewolkte avond 00.00 13°C 3 Bft niet bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
2 ^e	28 juni 2020	22.00-00.00	22.00 17°C 3 Bft bewolkte avond 00.00 16°C 3 Bft bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
3 ^e	29 juli 2020	04.00-06.00	04.00 11°C 1 Bft half bewolkte nacht 06.00 11°C 1 Bft half bewolkte ochtend	K. Weiland, R. Papendorp
4 ^e	31 augustus 2020	21.30-23.30	21.30 17°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 23.30 15°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	W. ter beek, B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	21.00–23.00	21.00 19°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 23.00 16°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	W. ter beek, B. Voerman

Tijdens de bezoeken voldeed het weer aan de normen die hiervoor in het vleermuisprotocol zijn gesteld.

2.1.2 Pastorietuin

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
1 ^e	27 mei 2020	21.45- 00.00	21.45 15°C 3-4 Bft niet bewolkte avond 00.00 13°C 3-4 Bft niet bewolkte nacht	B. Voerman
2 ^e	29 juni 2020	22.00-00.15	22.00 16°C 3-4 Bft volledig bewolkte avond 00.15 16°C 3-4 Bft volledig bewolkte nacht	B. Voerman
3 ^e	30 juli 2020	03.00-05.20	03.00 10°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 05.20 10°C 1 Bft vrijwel onbewolkte ochtend	B. Voerman
4 ^e	31 augustus 2020	23.30-01.30	23.30 15°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 01.30 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	23.00–01.00	23.00 16°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 01.00 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	B. Voerman

Tijdens de bezoeken voldeed het weer aan de normen die hiervoor in het vleermuisprotocol zijn gesteld.

2.1.2 Accommodatie voetbalvereniging de Sprinkhanen

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
1 ^e	10 juni 2020	22.00- 00.00	21.45 17°C 2-3 Bft volledig bewolkte avond 00.00 15°C 2-3 Bft volledig bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
2 ^e	15 juni 2020	03.00-05.15	03.00 17°C 1-2 Bft volledig bewolkte nacht 05.15 17°C 1-2 Bft volledig bewolkte ochtend	K. Weiland, R. Papendorp
3 ^e	1 juli 2020	22.00- 00.00	22.00 15°C 1 Bft half bewolkte avond 00.00 15°C 1 Bft half bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
4 ^e	31 augustus 2020	01.30-03.30	23.30 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 01.30 13°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	01.00-03.00	23.00 13°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 01.00 12°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	B. Voerman

Tijdens de bezoeken voldeed het weer aan de normen die hiervoor in het vleermuisprotocol zijn gesteld.

2.2 Ligging

Afbeelding 1: ligging van de onderzochte locatie, de onderzoek clusters zijn met een rode lijn omcirkeld.

3 Resultaten Vleermuizen

3.1 Onderzoek zomer- en kraamverblijven

Sporthal de Meikever

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
1 ^e	28 mei 2020	21.45- 00.00	21.45 15°C 3 Bft niet bewolkte avond 00.00 13°C 3 Bft niet bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
2 ^e	28 juni 2020	22.00-00.00	22.00 17°C 3 Bft bewolkte avond 00.00 16°C 3 Bft bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
3 ^e	29 juli 2020	04.00-06.00	04.00 11°C 1 Bft half bewolkte nacht 06.00 11°C 1 Bft half bewolkte ochtend	K. Weiland, R. Papendorp

Pastorietuin

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
1 ^e	27 mei 2020	21.45- 00.00	21.45 15°C 3-4 Bft niet bewolkte avond 00.00 13°C 3-4 Bft niet bewolkte nacht	B. Voerman
2 ^e	29 juni 2020	22.00-00.15	22.00 16°C 3-4 Bft volledig bewolkte avond 00.15 16°C 3-4 Bft volledig bewolkte nacht	B. Voerman
3 ^e	30 juli 2020	03.00-05.20	03.00 10°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 05.20 10°C 1 Bft vrijwel onbewolkte ochtend	B. Voerman
4 ^e	31 augustus 2020	23.30-01.30	23.30 15°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 01.30 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	23.00-01.00	23.00 16°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 01.00 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	B. Voerman

Accommodatie voetbalvereniging de Sprinkhanen

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
1 ^e	10 juni 2020	22.00- 00.00	21.45 17°C 2-3 Bft volledig bewolkte avond 00.00 15°C 2-3 Bft volledig bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp
2 ^e	15 juni 2020	03.00-05.15	03.00 17°C 1-2 Bft volledig bewolkte nacht 05.15 17°C 1-2 Bft volledig bewolkte ochtend	K. Weiland, R. Papendorp
3 ^e	1 juli 2020	22.00- 00.00	22.00 15°C 1 Bft half bewolkte avond 00.00 15°C 1 Bft half bewolkte nacht	K. Weiland, R. Papendorp

Bij de onderzoeken in het voorjaar zijn een aantal soorten vleermuizen aangetroffen. In de kerk is een groot voorjaarsverblijf of mogelijk een kraamverblijf aanwezig van de gewone dwergvleermuis. Een klein voorjaarsverblijf van één solitair mannetje bevindt zich in de accommodatie van de Sprinkhanen.

Daarnaast zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuizen (*Plecotus auritus*) en laatvliegers (*Eptesicus serotinus*) aangetroffen. De dieren zijn foeragerend in de tuin van de pastorie en langs de beplantingsranden van de sportvelden. Rondom de sporthal zijn vrijwel geen foeragerend vleermuizen aangetroffen. Op 27 mei zijn ruim 15 gewone dwergvleermuizen waargenomen die vanuit de kerk in oostelijke richting verdwenen. Op alle avonden zijn langs de rij bomen op het portpark langs vliegende laatvliegers aangetroffen.

Afbeelding 2: visualisatie van de aangetroffen dieren, tijdens het onderzoek in het voorjaar.

Gewone dwergvleermuis, groen: stip foeragerend, ster zomerverblijf, kruis kraam- of groot zomerverblijf, pijl vliegroute;

Laatvlieger, blauw, stip foeragerend, pijl vliegroute;

Gewone grootoorvleermuis: oranje, stip foeragerend.

3.2 Onderzoek paarverblijven

Sporthal de Meikever

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoekers
4 ^e	31 augustus 2020	21.30-23.30	21.30 17°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 23.30 15°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	W. ter beek, B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	21.00-23.00	21.00 19°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 23.00 16°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	W. ter beek, B. Voerman

Pastorietuin

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoeker
4 ^e	31 augustus 2020	23.30-01.30	23.30 15°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 01.30 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	23.00-01.00	23.00 16°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 01.00 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	B. Voerman

Accommodatie voetbalvereniging de Sprinkhanen

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Tijd	Omstandigheden	Onderzoeker
4 ^e	31 augustus 2020	01.30-03.30	23.30 14°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht 01.30 13°C 1 Bft vrijwel onbewolkte nacht	B. Voerman
5 ^e	21 september 2020	01.00-03.00	23.00 13°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond 01.00 12°C 1 Bft vrijwel onbewolkte avond	B. Voerman

Tijdens het onderzoek in het najaar zijn opnieuw foeragerende gewone dwergvleermuizen, laatvlieger en gewone grootoorvleermuizen aangetroffen.

Op twee locaties zijn baltsende gewone dwergvleermuizen aanwezig.

Een locatie bevindt zich bij een woning aan de Meikamerstraat en een locatie bij de bosrand aan de oostzijde van het complex. Bij de gebouwen binnen de planlocaties zijn geen paarverblijven aangetroffen.

Op 21 september 2020 zijn een groot aantal gewone dwergvleermuizen waargenomen bij het zwermen rondom de toren van kerk. Naar schatting 15 tot 20 dieren zijn hier de hele periode van onderzoek aanwezig.

Op één avond is een passerende rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) aangetroffen. Dit dier passeerde uit noordwestelijke richting het sportveld. Het dier had geen binding met de planlocatie.

Afbeelding 3, visualisatie van de aangetroffen dieren bij het najaar onderzoek

Gewone dwergvleermuis, groen: stip foeragerend, hartje paarverblijf, stippellijn balts territorium, vlek massa winterverblijf;

Laatvlieger, blauw: stip foeragerend.

Gewone grootoorvleermuis, oranje: stip foeragerend.

Rosse vleermuis, paars: pijl passerend

Afbeelding 4: Zwermende gewone dwergvleermuizen bij de torenspits van de kerk rond 23.00 op 21 september 2020.(Bron: foto uit film B. Voerman)

3.3 Steenmarter

Bij het onderzoek op 28 mei 2020 is bij de sporthal de Meikever een jonge steenmarter aangetroffen. Het dier was hier door het lange gras aan het rennen en verdween langs de beplanting in zuidelijke richting.

Afbeelding 5: jonge steenmarter nabij de sporthal de Meikever op 28 mei 2020. (Bron: foto uit film B. Voerman)

4 Conclusie

4.1. Vleermuizen

4.1.1 Vaste rust en verblijfplaatsen

In het plangebied bevindt zich één vaste rust- en verblijfplaats van één gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Dit verblijf bevindt zich aan de noordzijde van de accommodatie van de Sprinkhanen in de rand van het overstek.

Andere verblijfplaatsen zijn niet in het plangebied aangetroffen.

De nabijgelegen kerk is van groot belang voor vleermuizen. Hier is een kraamverblijf of groot zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Ook zijn een verblijfplaats van de laatvlieger en gewone grootoorvleermuis in de kerk aanwezig maar de exacte positie is niet geïdentificeerd.

In de pastorie tuin zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. Dit geldt ook voor de sporthal De Meikever. Het vellen van de bomen en de sloop van de sporthal leidt daardoor niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Het slopen van de accommodatie van de Sprinkhanen leidt wel tot een tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is voor de sloop van deze accommodatie noodzakelijk.

4.1.2 Foerageergebied

Foerageergebieden zijn uitsluitend beschermd als deze een essentieel onderdeel vormen bij een vaste rust- en verblijfplaats.

De pastorietauin wordt gebruikt om te foerageren maar vanuit dit gebied vliegen de in de naast gelegen kerk aanwezige vleermuizen snel in oostelijke richting weg. Dit geldt voor alle drie de soorten die zijn waargenomen. In de tuin zelf zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig waardoor de beplanting in de tuin niet kan worden aangemerkt als een essentieel onderdeel van de verblijfplaatsen in de kerk. Dit wordt ook ondersteund door het feit dat de aanwezige soorten overal in en rondom het Meikamerbos en sportvelden worden aangetroffen bij het foerageren.

Het voor een deel kappen van de aanwezige bomen leidt hierdoor niet tot een aantasting van het foerageergebied.

De Wet natuurbescherming voor wat betreft een foerageergebied van vleermuizen niet overtreden. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

4.1.3 Massawinterverblijf

In de kerk is een massa winterverblijf aanwezig. De kerk maakt echter geen deel uit van het plangebied en blijft in de huidige staat behouden. In de sporthal en de accommodatie van de Sprinkhanen zijn geen massa winterverblijven aangetroffen.

De sloop van de sporthal en de accommodatie van de Sprinkhanen leidt daardoor niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft een winterverblijf van vleermuizen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

4.1.4 Vliegroute

Langs de bomenlaan op de sportvelden is een vliegroute van vleermuizen aanwezig. Deze laan blijft behouden. De rosse vleermuis vliegt op grote hoogte en heeft geen vaste vliegroute. De gewone dwergvleermuizen vliegen geconcentreerd weg vanaf de kerk maar daarna verspreiden de dieren zich via de beplantingen in de achtertuinen van de woningen.

De sloop van de sporthal De Meikever, de accommodatie van de Sprinkhanen en de gedeeltelijke kap van de bomen in de pastorietaan leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft een vliegroute van vleermuizen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

4.1.5 Samengevat

Onderdeel	Wel of geen effect	Ontheffing Wnb noodzakelijk
Zomerverblijf	Wel een effect in accommodatie van de Sprinkhanen	Noodzakelijk
Kraamverblijf	Geen effect in plangebied	Niet noodzakelijk
Paarverblijf	Geen effect in plangebied	Niet noodzakelijk
Winterverblijf	Geen effect in plangebied	Niet noodzakelijk
Foerageergebied	Geen effect	Niet noodzakelijk
Vliegroute	Geen effect	Niet noodzakelijk

4.2 Steenmarter

In het plangebied is de steenmarter aanwezig. Het aantreffen van een jonge steenmarter toont aan dat in de onmiddellijke omgeving van het plangebied en territorium van een vrouwelijke marter ligt.

Bij de eerder uitgevoerde quickscan is in de gebouwen geen verblijfplaats aangetroffen. Zolang de gebouwen goed gesloten blijven is de aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter in zowel de sporthal De Meikamer als in de accommodatie van de Sprinkhanen niet mogelijk. De sloop zal onder deze conditie niet leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor de steenmarter is niet noodzakelijk.

Geadviseerd wordt wel om voorafgaande aan de sloop beide gebouwen vooraf een laatste maal te inspecteren om er zeker van te zijn dat de situatie tussen nu en de daadwerkelijke sloop niet heeft geleid tot het toegankelijk worden van de gebouwen voor de steenmarter.

5 Advies

5.1 Intrinsieke waarde

Onder de wet natuurbescherming wordt elk in het wild levende dier of inheemse plant beschermd. Ook diersoorten of diergroepen, die niet in de lijsten van de flora en faunawet voorkomen, bezitten deze bescherming. Voorwaarde is wel dat het inheemse dieren betreft. Dit is de intrinsieke waarde van het dier of de plant.

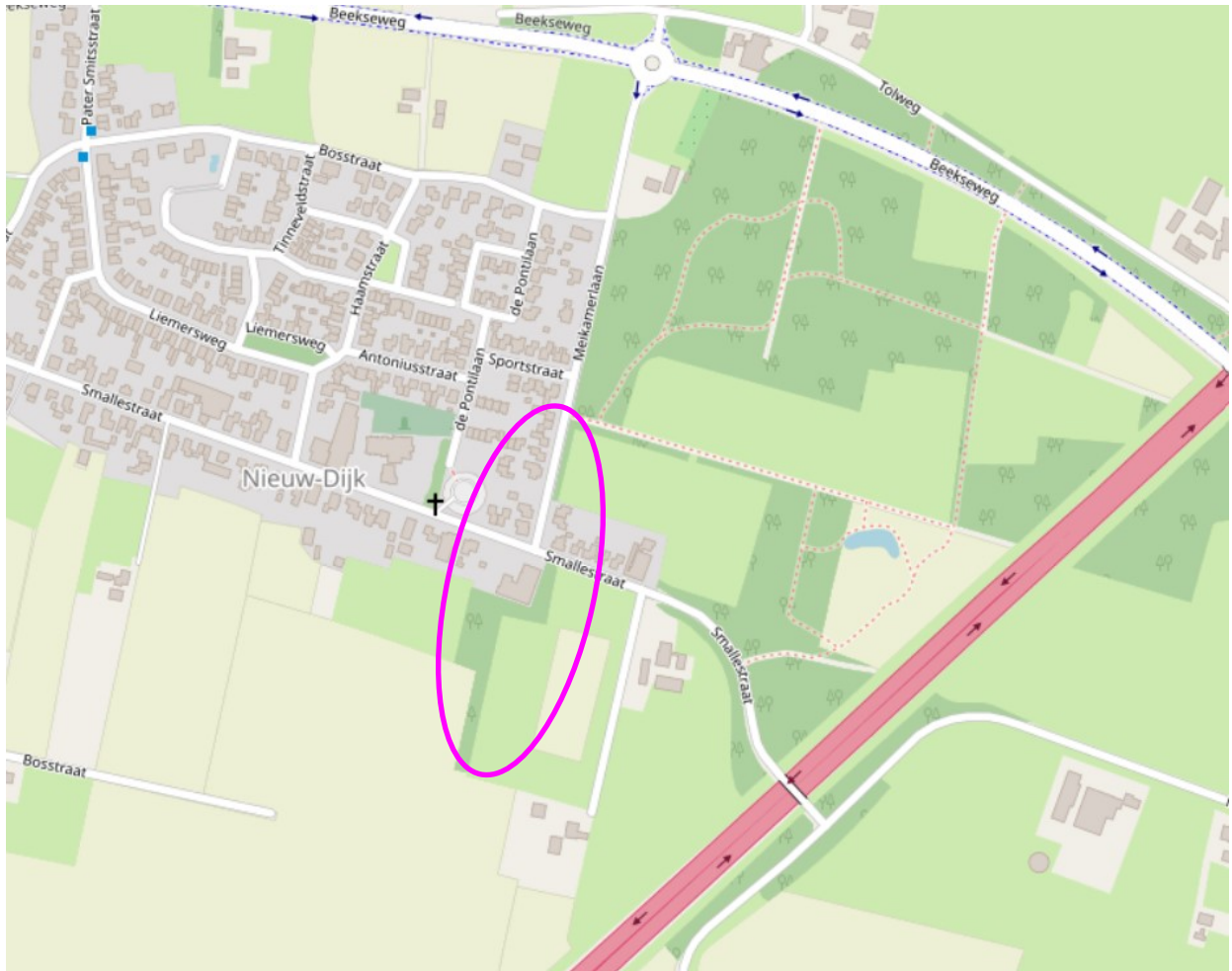
Het is daarom aan te bevelen om direct voorafgaande aan de werkzaamheden het plangebied en de omgeving te controleren op de aanwezigheid van dieren. Worden dieren aangetroffen moeten deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen. Ook tijdens de werkzaamheden dient met de aanwezigheid van dieren rekening te worden gehouden. Treft men een dier aan dan moet deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen, of moet het dier in veiligheid gebracht worden. Worden onverhoopt beschermde diersoorten aangetroffen dan moeten de werkzaamheden worden gestaakt en een passende oplossing worden gezocht.

5.2 Vleermuizen

In het plangebied zijn veel soorten vleermuizen aanwezig. Door de ruimtelijke inrichting zo te maken dat extra verbindingen ontstaan tussen de kerk en het gebied rond het Meikamerbos en de sportaccommodatie kunnen de dieren worden ondersteund. Een groen inrichting met opgaande beplantingen/bomen helpt hier bij. Vanuit de ontheffing voor de sloop van de sportaccommodatie moeten minimaal 4 permanente voorzieningen worden gerealiseerd. Er kan voor worden gekozen om in alle te bouwen woningen een of meer vleermuisvoorzieningen aan te brengen door de woningen natuur inclusief te bouwen. Dit draagt veel bij aan de instandhouding van deze soortgroep en de biodiversiteit in het algemeen.

Bijlage 4: Nader onderzoek uitbreiding marterachtigen

Nader onderzoek marterachtigen uitbreiding plangebied Smallestraat en Meikamerlaan

Nader onderzoek marterachtigen uitbreiding plangebied Smallestraat en Meikamerlaan

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam

Datum: 7 juli 2023

Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult B.V.
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E info@foreestgroenconsult.nl
W www.foreestgroenconsult.nl

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	METHODE VAN ONDERZOEK	5
2.1	BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	5
2.2	RUIMTELIJKE PLANNING	6
2.3	STEENMARTER.....	7
2.4	WEZEL.....	7
2.4	DAS.....	7
3	RESULTATEN	8
3.1	STEENMARTER EN WEZEL.....	8
3.2	DAS	10
4	CONCLUSIE.....	11
4.1	STEENMARTER EN WEZEL.....	11
4.2	DAS	11
4.3	OVERIGE ZOOGDIEREN	11
5	SAMENVATTING.....	12
6	ADVIES	13
6.1	INTRINSIEKE WAARDE.....	13
6.2	AANVRAGEN VAN EEN ONTHEFFING	13
6.3	MITIGATIE	13
6.3.1	<i>Werken buiten kwetsbare periode</i>	<i>13</i>
6.3.2	<i>Aanpassen werkwijze</i>	<i>14</i>
6.3.3	<i>Fasieren in tijd en ruimte.....</i>	<i>14</i>
6.3.4	<i>Verbeteren habitat in bestaand leefgebied.....</i>	<i>14</i>
6.3.5	<i>Realiseren nieuw leefgebied.....</i>	<i>14</i>
6.3.6	<i>Opheffen barrières</i>	<i>14</i>
7	LITERATUUR	15

1 Inleiding

In opdracht van de Gemeente Montferland is een nader onderzoek uitgevoerd naar een aantal beschermde diersoorten en soortgroepen op de locatie Smallestraat en Meikamerlaan in Nieuw-Dijk.

De reden voor dit nader onderzoek is dat de beplantingen rondom de sportvelden en sporthal worden verwijderd en verplaatst om plaats te maken voor woningbouw (zie 2.2 ruimtelijke planning voor een uitgebreide beschrijving).

In 2020 is door Foreest Groen Consult BV een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd: "QuickScan natuuronderzoek Dorpsplan Nieuw-Dijk". Uit deze quickscan kwamen een aantal soorten en soortgroepen naar voren waarvoor de plannen mogelijk nadelig uitvallen. Naar de aanwezigheid van de soortengroep vleermuizen is in 2020 al nader onderzoek naar gedaan.

Door uitbreiding van de plannen voor dit plangebied komen er een aantal soorten bij waarvoor de plannen mogelijk nadelig uitvallen.

Het betreft de volgende soorten:

- Steenmarter;
- Wezel

Dit nader onderzoek en de rapportage zijn uitgevoerd door L.D. Bakker MSc. ecooloog werkzaam bij Foreest Groen Consult BV.

2 Methode van onderzoek

2.1 Beschrijving van het plangebied

Om een volledig overzicht van de planlocatie voor dit nader onderzoek te krijgen is deze opgedeeld in twee verschillende clusters. Een overzicht van deze clusters staat in afbeelding 1.

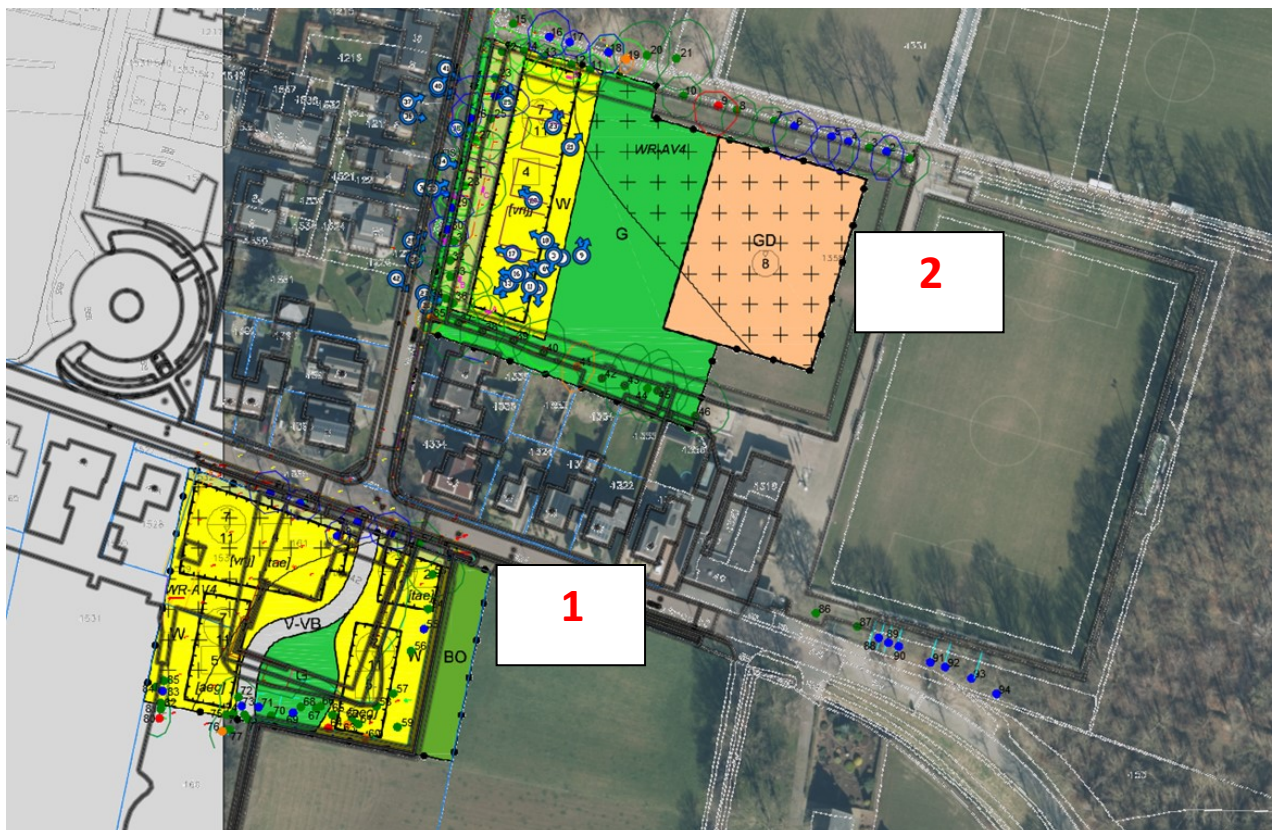
Afbeelding 1, Ligging van de clusters in het onderzochte terrein. De clusters zijn met een blauwe lijn omcirkeld.

2.2 Ruimtelijke planning

De plannen voor het plangebied zien er als volgt uit: Sporthal de Meikever en buurthuis de Meikever worden gesloopt (cluster 1). Op deze plek worden 25 woningen gebouwd aan de Smallestraat. De bestaande groenstrook wordt verlegd.

De huidige voetbal accommodatie wordt eveneens gesloopt en daarvoor in de plaats wordt parkeergelegenheid voor de woningen aan de Smallestraat gecreëerd.

Het meest westelijke gelegen voetbalveld van v.v. de Sprinkhanen wordt opgeheven samen met de beplanting eromheen (cluster 2). Op dit veld worden 4 woningen gebouwd aan de Meikamerlaan en wordt de nieuwe voetbal accommodatie gebouwd. Ook komt er een nieuwe groenstrook tussen deze woningen en de overgebleven voetbalvelden aan de oostkant. De huidige beplanting langs de Meikamerlaan wordt dus als het ware naar het oosten verplaatst.

Afbeelding 2, Visualisatie ruimtelijke planning. De locaties van de nieuwe woningen is met geel aangeven, de positie van het nieuwe groen met groen en de overgebleven voetbalvelden met oranje.

2.3 Steenmarter

De aanwezigheid van de steenmarter is met cameravallen (type struikrover) onderzocht. Hiervoor zijn twee struikrovercamera's ingezet verdeeld over de totale locatie.

De cameravallen hebben hier tussen 7 december 2022 en 6 maart 2023, in totaal 12 weken gestaan.

2.4 Wezel

De aanwezigheid van de wezel is met cameravallen (type struikrover en marterbox) onderzocht conform de handleiding kleine marterachtigen. Hiervoor zijn twee struikrovercamera's en twee marterboxcamera's ingezet verdeeld over de totale locatie. De cameravallen hebben hier tussen 7 december 2022 en 6 maart 2023, in totaal 12 weken gestaan.

2.4 Das

Het onderzoek naar de das is getrapt uitgevoerd. Het terrein is drie keer nagelopen op zoek naar sporen van de das en de locatie is onderzocht met struikrover camera's. De cameravallen hebben hier tussen 7 december 2022 en 6 maart 2023, in totaal 12 weken gestaan.

Het nalopen heeft plaatsgevonden bij het neerzetten en ophalen van de camera's op 7 december 2022 en 6 maart 2023 en tussentijds op 31 januari 2023. Hierbij is gezocht op sporen die wijzen op de aanwezigheid van de das.

3 Resultaten

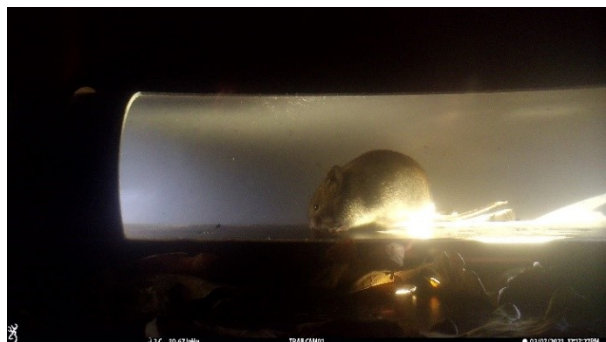
3.1 Steenmarter en wezel

Nader onderzoek naar steenmarter das en kleine marterachtigen is een gecombineerd onderzoek, met behulp van cameravallen.

Op enkele camerabeelden is een steenmarter en een wezel geregistreerd. De steenmarter is op de camerabeelden van de struikrover in cluster 1 aangetroffen en de wezel op een camerabeeld van de struikrover in cluster 2. Op de camerabeelden zijn verder bosmuis, bruine rat, hond, houtduif, huismus, huisspitsmuis, kat, koolmees, merel, naaktslak, pimpelmees, roodborst, rosse woelmuis en winterkoning aangetroffen.

Afbeelding 2, locaties van de camera's. Bruin camerasymbool de marterboxen, blauw camerasymbool de struikrovers.

Afbeelding 3, enkele afbeeldingen afkomstig uit de struikrovers en marterboxen. Van boven naar beneden, van links naar rechts: beginndatum, bruine rat, rosse woelmuis, steenmarter, bosmuis, winterkoning, hond, wezel, huisspitsmuis en einddatum.

3.2 Das

Sporen die wijzen op de aanwezigheid van de das zijn niet aangetroffen. Op de camerabeelden is de das eveneens niet aanwezig.

4 Conclusie

4.1 Steenmarter en wezel

Steenmarter en wezel zijn in het plangebied aangetroffen. De steenmarter is waargenomen in het bosje achter de sporthal in cluster 1 en de wezel in de bosjes langs het voetbalveld in cluster 2. De plannen hebben invloed op de beplantingen waarin ze zijn aangetroffen. Deze beplantingen worden namelijk verwijderd.

In het eerdere nader onderzoek naar vleermuizen is destijds ook een jonge steenmarter waargenomen nabije de sporthal. Dit toont aan dat in de onmiddellijke omgeving van het plangebied een territorium van een vrouwelijke steenmarter ligt. De takhoutril nabij de sporthal moeten worden aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter.

De beplanting aan de Meikamerlaan is functioneel leefgebied van de wezel en/of verblijfplaats. De aanwezige holen van de rosse woelmuis en bosmuis kunnen door de wezel worden gebruikt. Het is echter meer aannemelijk dat de wezel zijn vaste rust en verblijfplaats heeft in het aangrenzende bos.

Het verwijderen van de beplantingen leidt tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de steenmarter en wezel. Een ontheffing van de wet natuurbescherming is noodzakelijk.

4.2 Das

De houtsingels zijn van geen belang voor de das. De das is niet aangetroffen. De Wet natuurbescherming wordt voor de das niet overtreden.

4.3 Overige zoogdieren

De overige zoogdieren die zijn aangetroffen in het plangebied zijn allemaal vrijgesteld bij een ruimtelijke ontwikkeling in de provincie Gelderland. Het gaat om bosmuis, bruine rat, hond, huiskat, huisspitsmuis en rosse woelmuis.

Het verwijderen van de beplantingen leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de overige zoogdieren.

5 Samenvatting

In de onderstaande tabel staan de onderdelen waarop de Wet natuurbescherming bij de huidige plannen wordt overtreden.

Soort	Onderdeel	Aantal	Locaties	Aantal individuen
Steenmarter	Verblijfplaats	1	In het bosje achter de sporthal in cluster 1	1
Wezel	Verblijfplaats/ functioneel leefgebied	1	In de bosjes langs het voetbalveld in cluster 2	1

6 Advies

6.1 Intrinsieke waarde

Onder de wet natuurbescherming wordt elk in het wild levende dier of inheemse plant beschermd. Ook diersoorten of diergroepen, die niet in de lijsten van de flora en faunawet voorkomen, bezitten deze bescherming. Voorwaarde is wel dat het inheemse dieren betreft. Dit is de intrinsieke waarde van het dier of de plant.

Het is daarom aan te bevelen om direct voorafgaande aan de werkzaamheden het plangebied en de omgeving te controleren op de aanwezigheid van dieren. Worden dieren aangetroffen moeten deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen. Ook tijdens de werkzaamheden dient met de aanwezigheid van dieren rekening te worden gehouden. Treft men een dier aan dan moet deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen, of moet het dier in veiligheid gebracht worden. Worden onverhoopt beschermde diersoorten aangetroffen dan moeten de werkzaamheden worden gestaakt en een passende oplossing worden gezocht.

6.2 Aanvragen van een ontheffing

Geadviseerd wordt om voor de steenmarter en wezel een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Door tijdig een ontheffing aan te vragen kan ook op tijd worden begonnen met de mitigerende maatregelen en kunnen de marterachtigen langzaam wennen aan de veranderingen in hun leefgebied.

6.3 Mitigatie

Bij de aanvraag van een ontheffing dient ook een mitigatieplan ingediend te worden, waarin mitigerende en compenserende maatregelen in staan beschreven¹. Door tijdig en voldoende effectieve maatregelen te nemen, kan soms worden voorkomen dat de wet wordt overtreden. Bijvoorbeeld doordat van verschillende onderdelen van een gebied de ecologische functionaliteit de hele tijd wordt behouden. In dat geval is een ontheffing niet nodig.

Hieronder worden enkele belangrijke mitigerende en compenserende maatregelen opgesomd. Naast deze genoemde maatregelen zijn nog andere maatregelen denkbaar.

6.3.1 Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare periode (kraamtijd) voor nesten van de marterachtigen en egel loopt van 15 maart tot 1 september. Wanneer de werkzaamheden toch in de kwetsbare periode moeten plaatsvinden, dan zal het plangebied ongeschikt gemaakt moeten worden, voorafgaand aan de kwetsbare periode.

Het ongeschikt maken van het plangebied kan worden gedaan door potentiële rustplaatsen en opgaande begroeiing te verwijderen en vervolgens de beplanting kort te houden (Max. 10 cm hoogte) of om te ploegen.

6.3.2 Aanpassen werkwijze

Wanneer er wordt gemaaid of gegraven, moet om de dieren een kans te bieden weg te vluchten, één kant op worden gewerkt. In zulke gevallen moet er wel rekening mee worden gehouden dat de zijde waar niet gewerkt wordt, voldoende dekking biedt om het vluchten mogelijk te maken. Wanneer er in de natuurlijke situatie te weinig dekking is, kan deze tijdelijk worden aangeboden door middel van bijvoorbeeld takkenbossen.

6.3.3 Faseren in tijd en ruimte

Door de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren, blijft er altijd een (beperkt) deel van het leefgebied beschikbaar voor de marters. Het is hierbij wel belangrijk dat tijdens de werkzaamheden de delen die met rust worden gelaten, in verbinding blijven met ander potentieel leefgebied, zodat de dieren hier altijd naartoe kunnen.

Deze drie maatregelen, waarbij geschikt leefgebied verdwijnt, dient in combinatie met het verbeteren van bestaand leefgebied of het realiseren van nieuw leefgebied te worden gedaan.

6.3.4 Verbeteren habitat in bestaand leefgebied

In het geval van kleine marterachtigen kan men denken aan de volgende onderdelen: de aanleg van houtwallen, mantel/zoomvegetatie, natuurvriendelijke oevers, heggen, het creëren van ruigte, takkenhopen en -rillen (dat loopt als een lint door het landschap), hopen stenen of aarde, het plaatsen van een marterkast en het vergroten van het voedselaanbod.

6.3.5 Realiseren nieuw leefgebied

Aan het realiseren van nieuw leefgebied zitten een aantal voorwaarden. Het dient te worden aangelegd voordat bestaand leefgebied verdwijnt of verstoord wordt. Het moet ook van vergelijkbare of betere kwaliteit zijn dan het leefgebied dat verloren gaat. De minimale oppervlakte is afhankelijk van de ontwikkeltijd dat het nieuwe leefgebied nodig heeft om dezelfde kwaliteit te bieden als het gebied dat verloren gaat. Het liefst grenst het nieuw leefgebied aan het bestaande gebied of is het op korte afstand gelegen. Tenslotte moet het in directe verbinding staan met de gebieden waar het aannemelijk is dat marters verblijven en mag het geen barrières bevatten.

6.3.6 Opheffen barrières

Met name de wezel waagt zich zelden verder dan enkele meters buiten de dekking van dichte vegetatie. Wanneer belangrijke bestaande verbindingen verdwijnen als gevolg van werkzaamheden, dan dienen deze hersteld te worden.

7 Literatuur

1. Sander Bouwens (2017). Handreiking kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Zoogdierenvereniging. 2017.32.